

L I E T U V I Ų

DIENOS

ANICETAS SIMUTIS, LIETUVOS GEN. KONSULAS NEW YORKE

LITHUANIAN DAYS

FEBRUARY, 1975

1975 M. VASARIO MĖN.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, Calif. 90029
Telefonas: 664-2919

1975, vasaris Nr. 2 (151)
Eina XXVI metai
February, 1975 No. 2 (151)
Volume XXVI

Redaguoja

REDAKCIŅĖ KOLEGIJA

Anglų k. Redaktorius / English Editor

ALFONSAS A. MILUKAS

Atsakomasis red. - Leidėjas / Publisher

Administratorius / Circulation Manager

ANTHONY F. SKIRIUS

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessary reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį. Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.

If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina \$1.

Single Copy \$1.

Prenumerata metams \$10.00 bet kuriame pasaulio krašte. Subscription \$10 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription \$15.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California"

TURINYS / CONTENTS

Amžinasis sąlytis. D. D.	3
Spaudoj ir gyvenime —	
J. Kajecko žodis Vasario 16 minėjime	
Kieno šie metai?	
Rusai nori pertvarkyti Vilnių	
Kaip sovietai pagerbė	4
K. K. Miklas, Maža laiko sau, daug Lietuvos reikalams. Apie konsulą A. Simutį.	5
Antanas Skirka, Vabalkšnės tilto vaiduokliai.. Beletristika.	8
Pr. Visvydas, Neišbrendamo smėlio elegija. .	9
Eilėraštis.	
Balys Brazdžionis, Nacių druskos kasyklose. Atsiminimų pluoštas.	10
Šv. P. ančiškaus seserų atvykimo į Hartfordą 60 metų sukaktį minint. J. Bernotas.	11
Lietuvių Dienos Adelaidėje. J. V.	12
VEIDAI IR VAIZDAI. Iliustruota kronika. .	14
Šiandien mūsų sieloj šventė. D. Vakarė.	16
KNYGOS IR AUTORIAL.	
Kronika ir kt.	17

ENGLISH SECTION

Diplomats of Independent Lithuania guard over their Country's Rights, by H. Petkus. 18	
Greeting by H. A. Kissinger, Secretary of U.S.	
Administracija rašo.	23
Lietuvių Radijo programos.	23

Antanas Skirius, "Lietuvių Dienų" žurnalo leidėjas, įteikia šių metų LD numerį, skirtą Simui Kudirkai, besilankančiam Los Angeles mieste.

● Publisher of "Lithuanian Days," Antanas Skirius, presents Simas Kudirka, visiting in Los Angeles, the January 1975 issue of the magazine, dedicated to the sailorman.

VIRŠELIAI / COVERS

Pirmasis / Front Cover

Anicetas Simutis, Lietuvos generalinis konsulas New Yorke.

žiūr. K. Miklo repo tažą 5, 6, 7 puslapiuose.

● Anicetas Simutis, Lithuania's Consul-General in New York, was born in 1911 in Tirkšliai, Lithuania.

He completed his old country studies in 1935 at the University of Kaunas and the following year came to the United States to continue them here.

In 1940 he received his M.A. degree at Columbia University, New York, where he had simultaneously launched his Lithuanian Foreign Service career: Vice-Consul till the late 1960's, and there upon Consul-General.

PASKUTINIS PSL. / BACK COVER

— VYTIS — Lietuvos respublikos ženklas.

Piešė A. Beleška

● The historic Lithuanian Knight, symbol of the Independent Republic.

Amžinasis sąlytis

Populiaria prasme istorija yra praeitis. Dabarties vyksme žmonės pamiršta praeitį. Nors žmonijos gyvenimo procesas eina vis naujai atsiskleidžiančios istorijos bėgyje, žmonės galvoja, kad istorija priklauso muziejams ir istorinių veikalų žanrui. Dabartis rauna iš žmonių sąmonės ryšį su istorija. O juk iš tikro regime vis tą pačią istoriją nesibaigiančiame, nepertraukiamame jo tekėjime. Antikoje žmonės buvo prasimanę upę, vardu Lėta, kuri sroveno tarp dabarties krantų ir nešė įvykius į užmarštį.

Istorinės studijos norėtų susigrąžinti tuos įvykius. Įvairūs moksliniai tyrimo būdai pažinti praeitį, pristato mums praeitį sudėtingoje, mozaikinėje pilnybėje. O jausmas dažnai klaidina: dabartis tai mes, istorija gi kažin koks nuo dabarties kranto atitrūkęs įvykis, ?kurį antikinė Letos upė nešanti į užmarštį.

Istorijos pažinimas privalo būti nemeluotas, neiškraipytas. Šito nėra Lietuvoje žiaurios okupacijos vergijoje. Ten istorijos mokslas tampa pagelbine akcija propagandai. Su mūs istorijos faktais, okupaciniam režimui klusnūs pareigūnai elgiasi lygiai taip, kaip maskviniai bolševikai elgiasi su savo nuosavos partijos istorija. "Trumpas kompartijos istorijos kursas", kuris bolševikui yra būtinas vadamekumas, nuolatos perrašomas, taisomas, papildomas. Vis liepiama vienus puslapius išrauti ir sunaikinti, kitus gi skubiai įklijuoti išrautųjų vieton.

Istorijos laisvė talkina istorijos pažinimui. Tačiau istorijografijos šaltinių ribotumas stato tam tikras ribas. Kas pateikiama toje mokslo branžoje, yra įnašas į istorijos mokslą.

Išėivijos literatai kaip ir sugrąžino mums mindauginę epochą. Mažesnis dėmesys jaučiamas artimesnės praeities temoms. Balio Sruogos pavyzdys galėtų raginti domėtis mažiau tirtais mūsų praeities laikotarpiais. Nuo fantastiškų ir šekšpyriniais užmojais imponuojančių Vinco Krėvės kunigaikščių, atrodo, neišsivaduoja mūsų kunigaikštinių epopėjos. O kur knygnešių era, kur beletristiniai veikalai apie modernios mūsų valstybės idėjos brendimą, apie "Auszros", apie "Vilniaus žinių" pasirodymą? Kur romanai apie Vasario 16 dienos 1918 metų įvykius? Juk tos dienos įvykiai dabar rodytų kelią svarstymams, keltų entuziazmą. Tos temos neliestinos okupacijos sąlygose, o išėivijoje jos laukte laukia mūsų literatų iniciatyvos.

Kada mes įeiname į salę, kurioje minima Vasario 16 diena 1918 metų, mes susitinkame su gyvenamąja istorija. Mes tampame gyvos mūsų istorijos dalyviais. Nesvarbu, ar tas minėjimas parengtas kukliai, gal būt ir neišradingai, ar tas minėjimas vyksta puošnioje salėje ir su turininga programa — stojame ties istorinio fakto atgaivinimu, stojame prie mūsų valstybės suverenumo restauracijos ištakomis.

Matome, kad visokių datų esame istorijos sraute. Vienos datos praeina epizodiniai. Tos datos nesuriša praeities su ateitimi. Įvykis sužėruoja ir neatskamba dabartyje, neturi poveikio ateičiai. Vasario 16 diena 1918 metų yra data amžino praeities ir ateities sąlyčio. Valstybinio modernios valstybės suverenumo restauracijos data jungia praeitį su ateitimi. Kunigaikštiškoji Lietuva yra viduramžinio pavidalo valstybė. Tai lietuviškoji antika. Įvairiųjų unijų (o per tai ir valstybinio tvarkymosi klaidų) Lietuva yra savotiškas riboto suverenumo pavyzdys. Gi Vasario 16 dienos 1918 metų deklaracija, paskelbusi modernios valstybės santvarkos atsteigimą, atmetusi bet kuriuos ryšius su kitomis valstybėmis (ar unija, ar aneksija, ar militarine okupacija) subūrė tautą, suformavo valstybinę tautą, pastatė valstybę. Europos žemėlapyje radosi žemės plotas — Lietuvos valstybė. Šis amžinas susilietimas praeities su ateitimi yra dabarties siekių, darbų, idealų ir politikos gairė. Be Vasario 16 dienos 1918 metų deklaracijos nėra ir nebus prasmės veikti Lietuvos laisvės idėją: įgyvendinti, Lietuvos valstybei atstatyti.

Okupantas gerai supranta tos istorinės deklaracijos prasiveršimą į ateitį ir todėl įniršusiai persekioja deklaracijos atmintį, dergia deklaracijos autorius, niekina tos idėjos prigimtį. Su negyvais istoriniais faktais, su muziejiniais eksponatais, niekas nekariauja. Muziejinė medžiaga priklauso muziejui, ne gyvam, kunkuliuojančiam gyvenimui. Bet istorinis, politinis dokumentas, kuris nesensta, kuris susiliečia su ateitimi, kuris nuolatos atsinaujina kovose dėl savo prasmės, tolydžio stiprėja, tolydžio buria žmones aplink idealą. Tokia deklaracija nuolatos stiprėja ir priešams ji baisesnė už kulką, sviedinį ir branduolinius sprogmenis.

Viniētė dail. A. Kučo

Populiaria prasme istorija yra praeitis, senų įvykių karšinimas. Smalsuolis pasivaikščioja muziejaus salėse ir mato, kad pastato sienos skiria praeitį nuo gyvenamosios dienos. Bet idealu sukurta istorija, susilietusi su ateitimi, dabartyje pulsuoja karštu krauju, įsako nerimti, siekti, ragina kovoti dėl idėjų įgyvendinimo. Tad įėję į Vasario 16 dienos minėjimo salę tampame gyvos praeities dalyviais. Istorija čia prakalba į palikuonis. Istorija tampa gyvenimo būdu.

Mūsų dvasioje gaivalingai susitalpina plati, kartais labai skausminga, kartais pakyliai triumfuojanti Lietuvos idėja, Lietuvos istorija perauganti į ateitį.

Amžinasis praeities ir ateities sąlytis! Tokias istorines datas beturi tautos, kurios turi ateitį. (D. D.)

SU DIDELIU SUSIKAUPIMU

Lietuvos atstovo J. Kajecko žodis, pasakytas 1975 m. vasario 9 d. Vasario 16-tos Dienos minėjime, surengtame Washingtono Lietuvių Draugijos ir Washingtono Lietuvių Bendruomenės Apylinkės jungtinio komiteto Washingtono viešbutyje

Giliai nuoširdžiai sveikinu susirinkusius paminėti Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 57-tąją sukaktį.

Vasario šešioliktoji Lietuvos istorijoje yra toji diena, kada Lietuvos Taryba, remdamasi pripažintąja tautų laisvo apsisprendimo teise, paskelbė 1918 metais atstatanti Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje ir ją atskirianti nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis tautomis. Tai buvo padaryta visų Lietuvos Tarybos narių nuoširdžiu vieningumu ir sutarimu. Tada visų lietuvių vienybė reiškėsi bendra veikla, darbais, aukomis ir pasišventimu tikslu Lietuvos Nepriklausomybę įgyvendinti. Tai buvo realizuota dėka lietuvių ryžto ir kovų už Lietuvos laisvę. Lietuva tapo pilnateisiu tarptautinės bendruomenės nariu ir šauniai reiškėsi tarptautiniame gyvenime, atsiėkdama viduje didingų laimėjimų visose srityse.

Lietuvių tautos suvereninių teisių vykdymas buvo sustabdytas 1940 metais, kada Sovietų Sąjunga Lietuva, okupavo, sulaužydama jos pasirašytas sutartis ir iškilmingus pasižadėjimus gerbti Lietuvos nepriklausomybę bei teritorinę jos neliečiamybę.

Šiandieną, užuot džiaugtis, mes su dideliu susikaupimu minime Vasario šešioliktąją. Mūsų mintys skrieja Lietuvon. Mums atsiveria prieš akis mūsų tautiečių okupacijoje gyvenimas, su visais sunkumais, kur pagrindinės žmogaus teisės yra mindžiojamos ir negerbiamos. Ten kartas nuo karto tragiškai suskamba šūkiai — LAISVĖS LIETUVAI!

Simo Kudirkos buvimas mūsų tarpe šiandieną mums reiškia lietuvių, trokštančių laisvės, gyva vaizdą.

Visi lietuviai viską darė, kad jis būtų laisvas. JAV-bių geros valios žmonės, spauda, kongresmanai, senatoriai, Administracija — rūpinosi jo išlaisvinimu. Buvo laimėta.

Mums malonu mūsų tarpe matyti nonia P. Hanrahan, kurios vyras yra nepaprastai daug padaręs ir nusipelnęs ne tik Simui Kudirkai išlaisvinti, bet ir Lietuvos bylai.

Miela mums mūsų tarpe turėti ir Valstybės Departamento pareigūną p. William S. Shepard su žmona. Jis gerai žino mūsų bylą ir padėti. Jo buvimas su mumis paryškina JAV-bių Vyriausybės laikyseną, kuria atsisakoma pripažinti prievartinę Lietuvos, Latvijos ir Estijos inkorporaciją į Sovietų Sąjungą. Valstybės Sekretoriaus man atsiustas sveikinimas Vasario 16-tosios Lietuvos proga dar kartą parodo JAV-bių laikyseną. (Sveikinimas spausdinamas LD anglų k.)

Mes nesame vieni kovoje dėl Lietuvos Nepriklausomybės ir Laisvės. JAV-bės ir kitos Vakarų valstybės nepripažįsta militarinės Lietuvos okupacijos. Kiti nuskraustieji taip pat kartu su mumis kovoja už pavergtųjų kraštų laisvę.

Šiame minėjime turėsime progos girdėti poną Murray Seeger, kuris buvo Sovietų Sąjungoje ir

Spaudoj ir gyvenime

KIENO ŠIE METAI — VALANČIAUS AR ČIURLIONIO, AR ABIEJŲ?

Gegužės 29 d. sukaks šimtas metų nuo vyskupo Motiejaus Valančiaus mirties ir rugsėjo 22 d. — nuo Mikalojaus Konstantino Čiurlionio gimimo. Abi sukaktys vertos paminėjimo ir jos įvairiai bus paminėtos. Kai kurie mūsų laikraščiai ("Darbininkas") jau dabar pradėjo minėti dailininką Čiurlionį, kiekviename numeryje įdėdami po keletą jo kūrinių (paveikslų) ir juos populiariai aptardami. Kiti — rašiniiais sustoja ties gyvenimu ir darbais.

Kitas klausimas. — Kanadoje Prisikėlimo Parapijos Ekonominė Sekcija, išleidusi 1975 m. kalendorių, 1975 metus vadina Čiurlionio metais, pradžioje įdeda vieną Čiurlionio kūrinių ir Fausto Kiršos elėraščių ciklą M. K. Čiurlionis, gi tekste spausdina keletą anekdotų, susijusių su vyskupu Valančium. daugiau nė apie vieną sukaktuvininką — nieko, net gegužės, nei rugsėjo mėn "minėtiniuose įvykiuose" jie nepaminėti.

Tačiau ne tai norėjome "kritikuoti", norėta iškelti klausimas dėl metų to ar kito (ar abiejų) sukaktuvininkų paskelbimo ir kas turi teisę juos skelbti, o be to, ar visa spauda turi vienodai tokį skelbimą priimti, ar kaip kas nori, taip savo metus ir vadinti?

Šie klausimai, kaip matote, irgi be adresato. Kas tas adresatas būtų? Lietuvių Bendruomenė?

RUSAI NORI PERTVARKYTI VILNIŲ

Tokia antrašte, tik be žodžio "rusų" šių metų "Vienybė", nr. 2, pirmame puslapyje spausdina aliarmuojančią žinią. Štai jos tekstas:

"Iš Maskvos į Vilnių atvykusi grupė rusų architektų ėmėsi formuoti planus pertvarkyti Vilnių.

Jų sudarytam projekte pirmoje vietoje pažymėta nugriauti Vilniaus katedros bokštą.

Pasak rusų, katedros bokštas trukdo trafikui-judėjimui.

Lietuviai aiškina, kad Vilniuje yra labai mažai automobilių ir bokštas trafikui netrukdo.

Bokštas pastatytas toje vietoje, kur kadaise stovėjo Šventaragio aukuras.

yra lankęsis Lietuvoje. Jis pateiks mums savo mintis, kurios parodys mūsų tautiečių nuotakas okupacijoje. Su dėkingumu mes prisimename jojo puikius straipsnius apie Lietuvą iš praėitų metų.

Visa, ką mes pergyvename šiame Vasario šešioliktosios Dienos minėjime — tesustiprina mūsų viltis Lietuvos Nepriklausomybei atgauti. Teuždega mumyse tvirtą ryžtą vieningai veikti, kad Lietuva taptų vėl Laisva ir Nepriklausoma!

Rusai pataria išgriauti ir keletą kitų istorinių pastatų, kaip tai senovės miesto Vilniaus Rotušę, esančią gale Didžiosios gatvės ir taip pat kunigaikščio Radvilo rūmus Trakų gatvėje, vadinamus "Cardinalije".

Lietuviai architektai griežtai pasmerkė tokių istorinių paminklų naikinimą.

Jei dėl tokių istorinių vertybių pagelbėtume Lietuvos architektams, atliktume patriotinį darbą."

Supažindindami savo skaitytojus su šiuo nauju rusų okupantų vandališku kėsniu, raginame ne tik dėl šių faktų reaguoti, bet ir sekti kitus okupanto barbariškus užmojus griauti lietuvių ne vien senuosius pastatus-paminklus, bet ir gyvuosius kultūros, meno, literatūros darbus.

KAIP SOVIETAJ PAGERBĖ AUSTRALIJOS PREMJERĄ

Jeigu Jūs ne Australijos premjeras, gal Jums to Maskvoje ir neatsitiks, tačiau būkite pasiruošęs viskam net ir Vilniuje viešėdamas. O štai kaip atsitiko Australijos premjerą lydėjusiems Maskvoje:

Lenkų DP praneša iš Canberros, Australijoje, kad australiečiai esą pasipiktinę "priėmimu", koki jį premjerui Whitlam ir jo 36 žmonių palydai paruošė maskoliai Maskvoje. Incidentas sekė incidentą, bet vienas incidentas išsiskyręs savo originalumu iš visų kitų.

Australijos svečiai, atkeliavę į Maskvą 4 dienų vizitui, buvo apgyvendinti viename Maskvos viešbutyje, bet taip, kad tarpe dviejų australiečiais apgyvendintu kambarių buvo paliktas vienas kambarys neužimtas. Svečiai dėl to nekėlė samprotavimų, kol neįvyko savotiškas "incidentas".

Vienas premjero sekretorius buvo pažadintas iš miego vidurnaktyje pasigirdusio alaso. Skubiai išbėgęs šviesa, jis savo kambarielyje pamatė du vyriškius, kurie iš kambario greičiausiai išbėgo pro sieoje nepastebimas duris.

Paaiškėjus dėl ko maskoliai juos apgyvendino ne kambariuose iš eilės, bet kas antrame kambarielyje, australai sutarė išsiaiškinti. Nujausdami, kad iš tų tuščiųjų kambarių juos sovietų žvalgyba seka, du Australijos sekretoriai, kurių kambariai buvo perskirti tuščiu kambariu, jiedu kartu įpuolė į tą juos skiriančią kambarį ir aptiko net tris ruskius, kurie ne tik klausėsi ju kalbų, bet ir įvairiai išskabinėtų veidrodžių pagalba matė, ka Australijos svečiai daro savo kambariuose. ("Naujienos", 1975.II.11).

Su kolegomis Lietuvos Pasiuntinybėje Washingtone. Iš kairės: dr. J. Žmuidzinas, dr. P. Daužvardis, J. Kąjeckas, dr. S. A. Bačkis, V. Sidzkauskas, Anicetas Simutis.

● Lithuanian political and consular representatives from U.S. and Canada reconvene at their Washington Legation. First at right — Simutis.

Lietuvos Generalinį konsulą Anicetą Simutį pagerbiant

Jo 65 metų amžiaus sukakties proga

Rašo Kęstutis K. MIKLAS

Tur būt nerasime J. A. Valstybėse lietuvių, kuris nebūtų girdėjęs, nežinotų, ar nepažintų Lietuvos generalinio konsulo Aniceto Simučio, mūsų valstybės reprezentanto New Yorke.

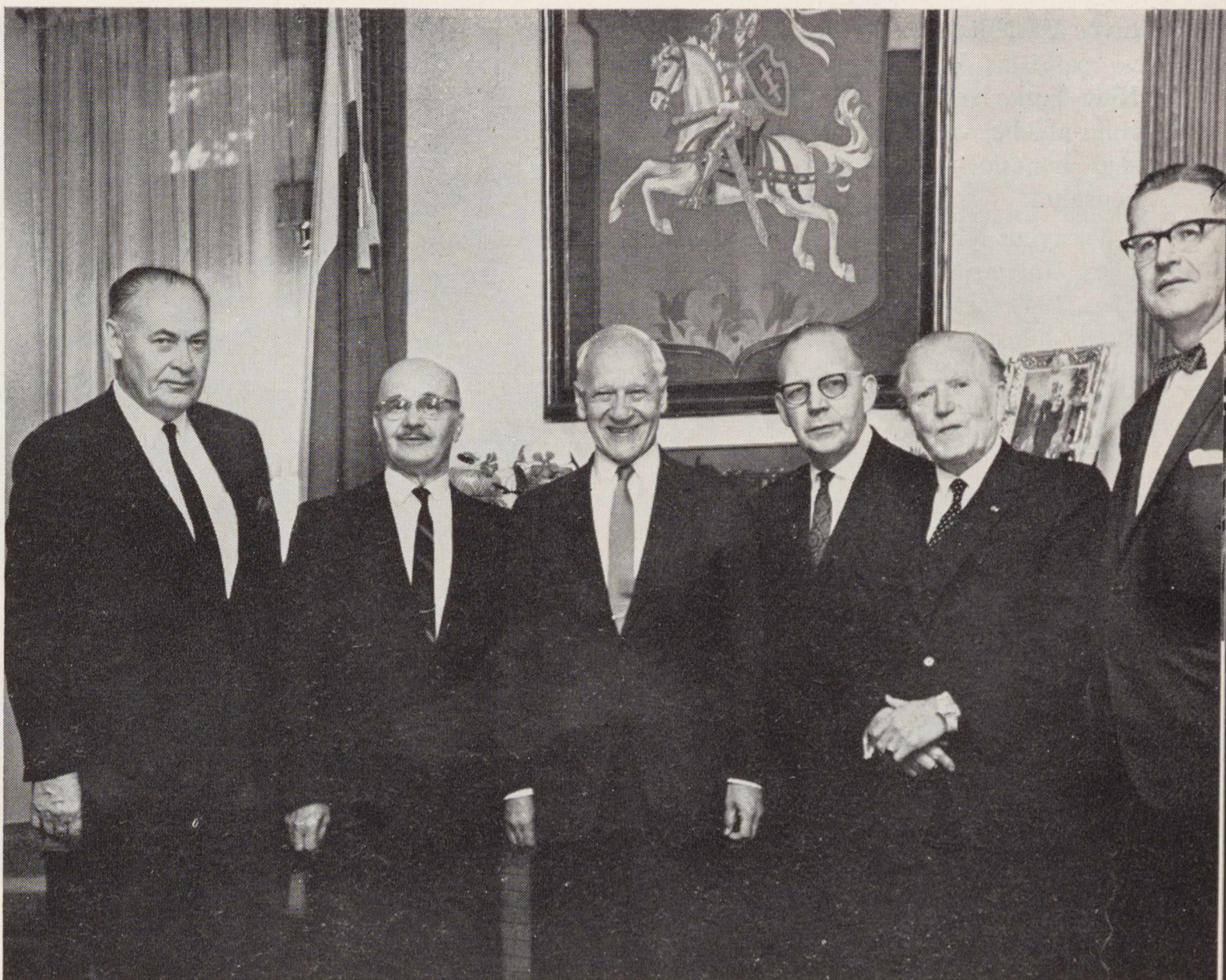
Gal daug nesuklysiu, teigdamas, kad A. Simutis yra vienas iš aktyviausiai dalyvaujančių lietuviškame išeivijos visuomeniniame bei politiniame gyvenime diplomatijos atstovų. Šiai veiklai jis visada randa ir laiko ir būdų, kad būtų išlaikytas išeivijos vieningumas. Jo visur pilna. Retas įvykis, ar tai būtų minėjimas, ar koks nors svarbesnis organizacijos susirinkimas, tepraeina be Aniceto Simučio. Kviečiamas į kitas vietas tarti žodį, ar pareikšti mintis per amerikiečių radiją, ar priimti proklamasijas Vasario 16 proga, ar dalyvauti mūsų trispalvės iškėlime prie amerikiečių valdžios įstaigų, mūsų Anicetas Simutis niekada neatsisako ir dalyvauja, nebent liga ar neatidėliotiniai tarnybiniai reikalai neleistų.

□

Anicetas Simutis yra pilnas žemaitiško nuoširdumo. Su kiekvienu susitikęs, jis yra

Vasario 16-sios priėmimo su Gabono Gen. konsule dr. Marion Mill Preminger (vid.), gen. konsulas A. Simutis su žmona.

● Consul-gen. and Mrs. Simutis with Dr. M. Mill Preminger (center), Consul-gen. of Gabon.

Maža laiko sau, daug Lietuvos reikalams

mielas, šiltas, kalbus ir paslaugus, nežiūrint, ar jo sutiktasis būtų jaunuolis, ar žilagalvis, artėjas prie šimtmečio, ar koks nors mūsų visuomenės veikėjas, ar piniguočius, ar eilinis visuomenės narys, dirbąs fabrike ir sau sunkiai uždirbąs duoną kasdienę. Jis visada yra pasiruošęs padėti visiems, kurie nuolat į jį kreipiasi įvairiausiais reikalais, asmeniškai ar visuomeninio pobūdžio. Kai po II-jo pasaulinio karo masės mūsų tautiečių plaukė per Atlantą į šį kraštą, retas kuris nebuvo pasitiktas Simučio, šiltai priimtas su patarimais, kaip pradėti pirmuosius emigracijos žingsnius šiame svetimame, bet svetingame krašte, toli nuo savo tėvynės.

□

Nedaug kas žino, kad Anicetas Simutis yra tikras žemaitis, nes jo kalboj žemaitiškumas neatsispindi. Jis gimė 1909 m. vasario 11 d. Tirkšliuose, Mažeikių apskrityje. Pradžios mokyklą išėjo Židikuose ir 1924 m. įstojo į Telšių Vyskupo Valančiaus vardo gimnaziją, iš kurios 1929 m. persikėlė į Kauno berniukų gimnaziją, kurią baigė 1930 m.

Gimnazijoje nuo pirmųjų dienų pradėjo reikštis savo aktyvumu — įsijungė į skautus ir į Šaulių sąjungos moksleivių šaulių būrį. Už visuomeninį aktyvumą, švenčiant Lietuvos nepriklausomybės dešimtmetį (1928 m.) buvo apdovanotas medaliu. Tais pat metais su Justu Liaugaudu Telšiuose įkūrė moksleivių jūrų skautų būrelį (valtį), kuris sėkmingai veikė iki Lietuvos okupacijos.

Baigęs gimnaziją, stojo aspirantu į I-jo Lietuvos Prezidento Karo Mokyklą, kurią baigė 1931 m. atsargos leitenanto laipsniu. Nuo 1931 iki 1935 m. studijavo Kauno Vytauto Didžiojo Universitete ekonomijos mokslus ir kartu dirbo Lietuvos Užsienio Reikalų Ministerijos administracijoje.

Lankydamas universitetą, buvo vienas iš Studentų Atsargos Karininkų Draugijos organizatorių; šiai draugijai 1932 m. persiorganizavus į studentų atsargos karininkų korporaciją Ramovę, jis buvo išrinktas tos korporacijos pirmosios valdybos vicepirmininku.

□

1936 metų pradžioje Anicetas Simutis Lie-

tuvos Užsienio Ministerijos patvarkymu buvo paskirtas Lietuvos Generalinio Konsulo New Yorke sekretorium, vėliau – konsulariniu atache, vicekonsulu. Nuo 1967 m. rugsėjo mėnesio – A. Simutis yra generaliniu konsulu.

Tarnybos laisvalaikiu tęsė studijas Kolumbijos Universitete New Yorke. Baigęs studijas, 1949 metais gavo politinių mokslų magistro laipsnį (M. A.). Kolumbijos Universitetas 1942 m. jo darbą "The Economic Reconstruction of Lithuania after 1918" išleido atskira knyga.

Atostogose Maine valstijoje su šeima. Iš kairės: sūnus Julius, Elena Čiurlienė (žmonos motina), Janina Simutienė ir Anicetas Simutis.

● A family vacation in Maine, with mother-in-law, Mrs. E. Čiurlienė.

Kaip svetimos valstybės valdininkas, dalyvavimą Amerikos lietuvių organizacijose A. Simutis turėjo apriboti tik šalpos ir komercinio pobūdžio organizacijomis. Tad tveriantis Bendrajam Amerikos Lietuvių Fondui (BALFui), jis aktyviai dalyvavo jo organizaciniuose posėdžiuose, o vėliau ir jo veikloje. Balfo seimuose keletą kartų atstovavo centriniam 100-tajam skyriui kaip jo delegatas.

Balzeko L. Kultūros muziejus 1975 m. Simą Kudirką paskelbė žymiausiu JAV lietuviu.

Iš kairės: G. ir S. Kudirkos, kun. J. Prunskis, gen. kons. A. Simutis.

● The Awards Committee of the Balzekas Museum of Lithuanian Culture has proclaimed Simas Kudirka the Lithuanian-American of the year 1975. L. to r.: S Kudirka and his wife, Rev J. Prunskis, Cons. Gen. A. Simutis.

A. Simutis stengėsi išvystyti New Yorke Lietuvių Prekybos Rūmų veiklą ir aktyviai veikė jo atgaivinime. 1953 m. ši organizacija išleido jo paruoštą Pasaulio Lietuvių Žinyną. To Žinyno II-ji laida, perredaguota ir padidinta, su anglišku skyriumi, buvo išleista 1958 m. Reikia tikėtis, kad A. Simutis ras laiko ir galimybių paruošti šio P. L. Ž. trečiajai laidai.

Ekonominiais ir administraciniais klausimais A. Simutis 1937 m. daug rašė "Tautos Ūkyje". Nuo 1937 m. iki 1940 pastoviai bendradarbiavo "Lietuvos Aide", kaip JAV korespondentas, pasirašydamas Petro Gulbio slapyvardžiu. Įvairiais slapyvardžiais pasirašydamas, bendradarbiavo ir šio krašto mūsų spaudoje – Amerikoj, Darbininke, Dirvoj, Lietuvių Dienose ir Vienybėj.

Vieno pasikalbėjimo metu: Valst. Depart. Baltijos skyriaus viršininkas Alton L. Jenkins, gen kons. A. Simutis, Vliko pirm. dr. Valiūnas.

● -In conversation: A. L. Jenkins, former head of State Department's Baltic Section, Con. gen. A. Simutis and Dr K Valiūnas, Pres. of VLIK.

Vasario 16-tosios priėmimo 1974 metais su kitų valstybių konsulais.

● At the February 16th, 1974 — Independence Day — reception in New York: Bishop V. Brizgys and Lithuanian officials with consuls, representatives of other countries.

Daug pasidarbavo A. Simutis, ieškodamas kelių iškelti Lietuvos vardą šiame krašte įvairiose srityse. Kurį laiką bendradarbiavo amerikiečių žurnale America. New Yorko archyvuose surinko duomenis, kad šio miesto pirmosios aukštesniosios mokyklos (Latin School) įsteigėjas gydytojas, prieš 300 su viršum metų (1659) atvykęs į New Yorką, buvo lietuvis dr. Aleksandras Karolis Kuršius (Dr. Alexander Carolus Curtius). Šį mūsų tautietį savinasi lenkai, bet, dėka A. Simučio tyrinėjimų ir pastangų gauti Leideno universiteto metrikuliacijos puslapio foto kopiją, paaiškėjo, kad dr Kuršius pats apie save suteikė žinias kaip "nobilis Litanus". Tuo reikalu Simutis paruošė išsamią paskaitą JAV lietuvių gydytojų suvažiavimui New Yorke ir parašė platų studijinį straipsnį Litanus žurnalui; taip pat išleista atskira brošiūra.

A. Simutis yra vienas iš nedaugelio lietuvių, įrašytų į Who's Who in America.

Vasario 16-tos minėjimų ar kitų švenčių progomis jis yra kviečiamas sakyti prakalbas ar skaityti paskaitas įvairiose vietovėse ir turi daug bėdos apsispręsti, kur važiuoti, kad kvietėjai neužsigautų. Yra aplankęs beveik visas lietuvių kolonijas šiame krašte. Nepamiršo ir kitur užsieniuose gyvenančių mūsų tautiečių: kiek sąlygos leido, stengėsi

Gen. kons. A. Simutis Lietuvos savaitės paskelbime Nassau County, N. Y. valst.

● Cons.-Gen. A. Simutis presents his country's flag to First Deputy Executive H. E. Collins (Nassau County) who had proclaimed Independent Lithuania Wee on Long Island.

visus aplankyti. 1956-57 lankė su pranešimais lietuvių kolonijas Argentinoj, Brazilijoj, Urugvajuj ir Venecueloj. Prieš porą metų kaip buvęs "aušrokas", buvo nuvykęs į Aušros gimnazijas baigusiųjų bei lankiusiųjų suvažiavimą, kuris įvyko Kanadoj, Toronto mieste.

Niekas nemėgsta klausyti ilgų kalbų, kar-tojančių vis tą pačią istoriją gudriais žodžiais, kurių dažnai ir pats kalbėtojas nesupranta. Anicetas Simutis netuščiadžiodžiauja. Jo kalbos yra visada kruopščiai apgalvotos, rimtos, kai kada su humoru, trumpos, nemigdančios ir malonios klausyti.

Anicetas Simutis yra išskirtina asmenybė. Aukodamas visą savo laiką Lietuvos labui, mažai to laiko jis pajėgia surasti savo asmeniškiesiems reikalams. Jis niekad nesiskundžia nepritekliais ir nepasisekimais. Jis visad nuo-

taikingas ir pilnas vilčių, jog ateis ta diena, ir neužilgo, kada mūsų Tėvynė Lietuva bus vėl laisva ir nepriklausoma.

Lietuvos Generaliniam Konsului Anicetui Simučiu, atšventusiam savo 65 metų sukaktį linkime sveikatos ir tos neišsemiamos iš-tvermės budint mūsų tautos reikalų sargyboje bei efektingai reprezentuojant Lietuvos valstybę laisvajame pasaulyje.

Studentų atsargos karininkų korp. Ramovės valdyba 1933-34: Domas Stankūnas, Anicetas Simutis, Stasys Gudas, stovi Klemas Damašius.

● A. Simutis on the board for 1933-34 of the Academic Corp. Ramovė (University of Kaunas).

Vabalkšnės tilto vaiduokliai

Nuo mūsų kaimo iki šiaurės pusėje esančio miško plačiu ruožu tęsėsi didelės Plikbalių pelkės. Liūdna ir niūri buvo tų pelkių išvaizda. Kemsynai, liūgynai su juose telkšančiu parudavusiu vandeniu. Vienas kitas atsiskyrėlis išsikėrojęs karklas, į vandenį šakas sumerkęs. Kur ne kur augas nuskurdęs alksniukas ar susirietęs, sukumpęs beržiu- kas, savo gyvybę terodas tik keliais viršūnėje žaliuojančiais lapeliais. Miške tos pelkės baigdavosi keistu, jokio vardo neturinčiu upokšniu. Jo vanduo tyvuliavo tarp lėkštų ir klampių krantų, apaugusių alksniais ir eglaitėmis. Vasarą upokšnio vandenyje geltonais ir fioletiniais žiedais pražysdavo didžiuliai vilkdagiai, vešliai sužėlę builiai ir vandens lelijos. Atitekėjęs mišku iki ažuolais apaugusios aukštumėlės, upokšnis staiga baigėsi. Čia jis išsiliejo į didelę balą, kurios viduryje vanduo buvo juodas kaip smala ir nuolat sukosi neramus verpetas, lyg pati žemė pražiota burna sugertų upokšnio vandenį. Aplinkui verpetą neaugo jokie vandens augalai, nes dugno tenai, jei tikėti žmonių pasakojimais, iš viso nebuvo. Vasaros sausrose, vandeniui sumažėjus, verpetas sukosi pamažu, vos pastebimai. Rudenį ir pavasarį verpete vanduo putodavo, taškymas purlus.

Skersai pelkių, siauriausioje jų vietoje, nuo senovės buvo supiltas didelis vieškelis. Netoli vieškelių iš rytų pusės į pelkes įtekėjo didokas upelis Vabalkšnė. Judri upelio srovė plačiai išsiliedavo pelkėse ir nurimdavo. Priartėjusi vieškelį, Vabalkšnė vėl smarkiau sukurdavo. Čia pelkės kaip ir baigėsi, atsišlindamos į aukštesnį krantą, ir toje vietoje augo labai storo kamieno, samanų samanomis apžėlęs, su nusvirusia-pradžiuvusia viršūne didžiulis alksnis. Aplinkui augo

daugybė jo stiprių atžalų ir milžinas alksnis atrodė tartum karštinčius senis, savo vaikų globojamas. Vabalkšnės srovė, atsimušusi į pelkių veterano alksnio šakas, pabūgdavo šio milžino jėgos. Iš piktumo išraususi prie jo kojų plačią ir gilią sietuvą, ji mesdavosi į šalį ir, stačiai kirsdama vieškelį, palįsdavo po tiltu. Nuo čia, versdama pelkėmis dvokiantį vandenį, padarydavo kilpą apie Senkaus smėlio kalniuką, o toliau jau tekėjo žaliuojančiomis lankomis.

Vos prasidėjus pavasariui ir Vabalkšnei dar nesusipėjus pilnai vandenį iš pelkių išvarinėti, į jas su didžiausiu triukšmu sulėkdavo pulkai laukinių ančių, pempių, perkūno oželių, gandrų, gervių ir kitokių balų paukščių, kuri nei vardų žmonės nežinojo. Gyvenimas atgydavo visai vasarai. Tačiau ir paukščių apsigyvenimas nepakeitė kasdieninio pelkių vaizdo. Ir vasaros metu čia buvo paslaptinga ir niūri vieta. Žmonės žiemą ir vasarą pelkių vengdavo. O vengdavo jų ne vien tik dėl žalčių ir gyvačių, kurių apščiai pelkėse prisilaikė ir kurių karalius — didelė, kaip sniegas balta, su dantyta kaip karūna skiautere ant galvos gyvatė — gyvenusi giliai žemėse netolimoje Vilkstaugio dauboje. Apylinkės gyventojų tarpe pelkės turėjo blogą vardą kaip negerųjų dvasių karalystė. Jose nuo senų senovės gyveno paslaptingos ir tamsios dvasios, vaiduokliai išdaigininkai. Jie į pelkes patekusiam žmogui apdumdavo akis. Nakties metu, eriuokais ir šuniukais pasivertę, klaidindavo praeivius ir vedžiodavo juos po pelkes iki aušros. Arba šiaip piktai iš žmonių pasijuokdavo.

Matyt, nuobodu būdavo vaiduokliams vienumoje niurksoti maruose, pelkių gelmėse. Jie ieškodavo žmonių artumos. Dėl to Vabalkšnės tiltas ir sietuva prie didžiojo alksnio buvo nuolatinė vieta, kur vaiduokliai krėsdavo savo išdaigas.

Rudenio ir žiemos ilgais vakarais, šiltose gričiose vakarojant, buvo pasakojamos istorijos ir nuotyčiai su vaiduokliais, atsitikę gerai pažįstamiems aplinkinių kaimų gyventojams.

Vieną kartą — gražią vasaros šeštadienio naktį — keturi drąsiai mūsų kaimo vyrai ėjo namo, vakarą praleidę pas Užbalių kaimo mergas. Naktis tyki. Šviesi mėnesiena. Viskas kaip dieną aiškiai matosi. Dainuodami vieškeliu prieina Vabalkšnės tiltą. Niekur nieko blogo. Praėjo keliolika žingsnių už tilto, girdi, kad vandenyje kažkas taškosi ir mergišškai juokiasi. Atsigrįžta visi atgal ir mato — pačioje giliausioje upės vietoje, prie seno alksnio, maudosi dvi nuogutėliai išsirengusios mergos. Kas tokios — negalima iš tolo pažinti. Kikena, vandeniui viena kitą taško ir moja bernams rankomis arčiau pri-

eiti. Sustojo vyrai ant kelio ir kalbasi:

— Tik tu žiūrėk, mergos pasiuotė!

— Mergos maudosi. Tai kas? Tegul sau maudosi. Juk reikia kada nors ir nusimaudyti.

— Bet kodėl prie pat tilto? Ir dar pačio vidurnakčio laiku. Kam jos mus, besarmatės, pas save viloja ir į pagundą piktą veda?

Drąsiausias iš jų, Jurkaus Baltrus, žinomas apylinkės peštukas, kuris visuomet su savim nešiodavosi plaktuką, ir sako:

— Einam, vyrai, pažiūrėsim kas per vienos tos žuvelės. Paskui klebonui pasakysim, kad per pamokslą išbartų, kam plikas savo bambas vyram į akis kaišiot nesigėdi.

Vyrai drąsiai sugrįžo prie tilto. Žiūri — mergų nė balso. Apibėgo patiltę, apieškojo — nėra. Nei mergų, nei drabužių. Kaip nebūta. Tik sietuvoje, toje vietoje, kur jos prie senojo alksnio maudėsi, pilkas rūko debesėlis stovi.

— Kur anos galėjo taip staiga prapulti?

— Aiškiai visi matėme, kad buvo.

— Bene velnias mums akis dabar monija...

Tik tuo metu nuo senojo alksnio tikšt, tikšt, tikšt! — taškydami vandenį į pelkes nubėgo du tamsūs šešėliai. Nei susilenkę žmonės, nei dideli šunes. Kad ir labai drąsūs vyrai buvo ir kaimo vakaruškose, arba šiaip kur būdavo didesnis klumpių sunešimas, visi jiems iš kelio traukėsi, bet šešėlių vytis į pelkes vidurnaktyje nedrįso. Taip ir parėjo namo visi nejuokais, nejaukiai nutilę.

Arba vėl kitas atsitikimas. Katinausko uošvis, senis Gintala anksti pavasarį nuėjo į vieną pavakarį į gretimą Padūmio kaimą, pas kūmą Degutį, tabako sėklos parsinešti. To gerojo tabako, kuris žydi ružavais žiedais, užaugę lapai būna ilgi ir geltoni, o rūkant turi maloniai kvepiantį skonį. Gintala su Degučiu buvo vienmečiai ir kartu tarnavę tame pačiame rusų pulke. Nuėjęs pas kūmą, Gintala ne tik gavo tabako sėklų, bet buvo ir gražiai pavaišintas. Kai išsiruošė namo, buvo jau vėlus laikas. Senuko žingsniai nebespartūs. Eina pamažu ir pypkutę papsi. Netoli tilto mato, kad šalia kelio guli gražus, virš dviejų metrų ilgio geležies gabalas. Kaip tik tinkamas ūkio padargams. Kam nors važiuojant namo iškrito iš vežimo. Šoks geras daiktah ūkyje visuomet reikalingas. Gintala nutarė geležies nepalikti. Bandė užsikelti ant peties, bet geležies gabalas buvo persunkus. Atsivilkęs geležį prie tilto, senis vargais negalais užkėlė ją ant tilto atramos, o tada atsitiesęs užsidėjo ant peties ir pabandė nešti. Tik iš karto jam taip baisiai nudiegė šoną, kad turėjo geležį vėl numesti ant žemės. Matydamas, kad panešti nepajėgia, senukas pradėjo ją vilkte vilkti namo. Ir vilko gerą varsną. Sušilo, nusikamavo, jėgos visai išseko, o namai dar toli. Šoną

taip diegia, kad vos kvapą atgauti begali. Bet gaila seniui geležį palikti. Gali kas kitas radęs paimti. Valandėlę pailsėjęs, paskutines jėgas įtempęs, nuvilko geležį į netoli nuo kelio augantį krūmą ir paslėpė. Iš viršaus dar žoliukėmis apmėtė, kad nesimatyti. Lazda pasiramsčiuodamas ir kas keli žingsniai pailsėdamas, parėjo namo, pasakė savo žmonai kur paslėpė geležį ir atsigulė į lovą. Katinauskas, vos švintant, nuvažiavo į nurodytą vietą geležies pasiimti, bet geležies vietoje rado supuvusį ir vandens prisigėrusį alksninį rąstagalį. Supykęs Katinauskas paspyrė koja stuobrį ir, keiksnodamas pakvaišusį uošvį, grįžo namo.

O senis Gintala po tos nakties iš lovos daugiau nebeatsikėlė. Savaitę sunkiai pasirgęs, atsiskyrė su šiuo pasauliu. Paliko visi turtai, kuriuos padauginti norėdamas sau nepriklausančiu geležies gabalu, iš godumo, vaiduokliams ant juoko, trūkį gavo.

Bet gražiausiai atsitiko dviem išdaigų kaimo ūkininkams Petrui Draskiniui ir Motiejui Stačiūnui.

Šv. Baltramiejaus turgaus dieną abu, turėdami visokių reikalų mieste ir nenorėdami atskirai arklių varinėti, susitarė važiuoti kartu. Pasimė kaimynai po arklių, sukinkė į Draskinio vežimą ir išvažiavo. Mieste užtruko visą dieną. Draskinis turguje nusipirko sunkaus tipo arklių ir, žinoma, nugėrė geras magaryčias. Namu išvažiavo jau temstant. Važiavo neskubėdami, pasikalbėdami apie valdžios įstaigose sutvarkytus reikalus, apie Draskinio naujai pirktą arklių, kad jis stambus, plačios krūtinės, trumpo sprando ir labai gražių stiprių kojų — žodžiu, labai tinkamas ūkio darbams. Taip besikalbėdami jau vidurnaktiais pravažiavo ir Plikbalių pelkes. Pravažiavę Vabalkšnės tiltą, išgirdo kiaulę kriuksint. Kaimynai sustabdė arklius, pririšo juos priešalia kelio augančio gluosnio ir ėjo pažiūrėti, ar tikrai prie kelio kriuksi kiaulė, ar tik jiems taip pasigirdo. Žiūri — pakelėj guli paršas. Ne šiaip sau koks nusęs kiaulpalaikis, bet visai gražus penimas meitelis. Kojos surištos smaluotomis virvėmis. Koks nors girtas žmogus iš turgaus vežėsi ir pametė. Ne kiekvieną dieną tokį peniūkšlį gali ant kelio rasti. Šuniška laimė jiems pasitaikė — apsidžiaugė kaimynai. Atsitempė meitelį prie vežimo ir bandė jį įkelti. Nors abu stiprūs vyrai buvo, bet meitelis, biaurybė, buvo jiems persunkus. Ir šiaip meitelį bandė įkelti į vežimą ir kitaip, bet vis nesėkmingai. Abu sušilo ir išvargo. O paršas sau guli ant žemės prie vežimo ir vis kartais kriukteli. Susėdo vyrai ant drėgno griovio krašto ir dairosi į kelią — gal kas eis ar pravažiuos ir padės meitelį įkelti. Bet kelias tuščias, tylu, o aplinkui naktis ir ūkanomis apklotos pelkės. Besiilsėdami nutarė atrišti paršui kojas, vadelėmis pririšti jį prie

vežimo ir, vienam iš paskos pavarant, pamažu važiuoti namo. Jau kėlėsi nuo griovio krašto meitelio atraišioti, tik staiga kažkurioje pepelkės sodyboje pragydo gaidys. Tuo pačiu momentu netoli jų pliaukšt-pokšt kažkas į pelkių vandenį, lyg tai liže, lyg kokio plačia uodega suplojo ir nusikvatojo tokiu piktu ir klaikiu balsu, kad Petrui ir Motiejui šiurpas per pakinklius nuėjo. Tas baisus juokas, nuaidėjęs pelkėmis iki miško, nenutilo skambėjęs kaimynų ausyse. O meitelio kaip ir nebūta. Tik toje vietoje prie vežimo, kur jis gulėjo, stipriai dvokė siera. Pilni baimės krito kaimynai į vežimą ir kaip juos besibaidantys arkliai parvežė namo, nė patys nežinojo.

Niūrios ir nejaukios buvo Plikbalių pelkės. Ypatingai naktį jų visi lenkdavosi ir pasirinkdavo ilgesnį kelią aplinkui, kad tik nereiktų per jas keliauti.

Tais metais, kada Lietuva šventė dešimties metų nepriklausomybės paskelbimo sukaktuves, prasidėjus pavasariui, į mūsų pelkes gražiomis mašinomis suvažiavo daug visokių ponų. Apsiavę ilgais auliniais batais, nešini keistais instrumentais, per dienas jie braidė po pelkes, jas matavo, statė gaires, darė planus ir brėžinius.

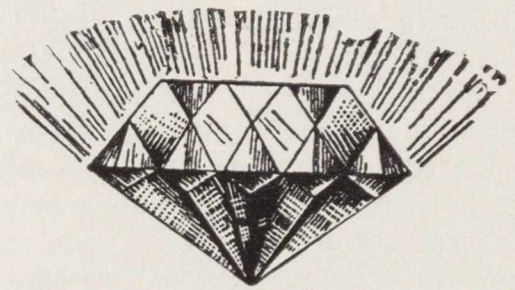
Sekančiais metais suvažiavo daug grioviakasių ir mūsų pelkes skersai ir išilgai išraižė tiesiais, giliais kanalais.

Vanduo nubėgo, pelkės išdžiūvo ir pavirto ištisai dirbama, derlingiausia apylinkėje dirva.

Su pelkių vandeniu dingo ir mūsų apylinkės vaiduokliai. Kur darbšti žmogaus ranka pasiekia, ten tamsioms dvasioms nebelieta vietos. Derlingoje dirvoje auga javai, sunkias varpas kaitriuose saulės spinduliuose brandindami. Ir niekas net gūdžiame vidurnaktyje, Vabalkšnės sietuvoje nebemato besimaudančių nuogų merginų, sugėbančių vienu akimirksniu pavirsti į pilko rūko debesėlį.

PRANAS VISVYDAS

NEIŠBRENDAMO SMĖLIO ELEGIJA

Aš girdėjau lakštingalą suokiant
tą rytą, kai nuo bundančios žemės
kilo birželio aušra.

Aš girdėjau ir išgąsdinto
drugio skridimą,
ir lango drožlių byrėjimą...
Ir mačiau tarpuvartėį,
sunkvežimio narve,
vaikystės draugas:
Vytenį, Kostą, Danguolę
ir jų šviesiaplaukį tėvą.

Nelaukdami pasigailėjimo,
jie žiūrėjo
į Kupiškio gatvės smėlį,
spindėdami pasaulio ironijos
žemčiūgais:
taika, viltimi, laisve.

Ir vėliau, keliaudamas
kito žemyno vakaruose
po naujai statomus miestus,
kur dar kvepia drėgni dažai
ant satyriškų tavernų sienų;
kur šventadieniais vyrai
mėto kamuolį, ir parkuos
tvaska alaus skardinės.

prisiminiau linksmą
Kačerginės miestelį;
pūškantį garlaivį; lieptą
ir geltoną smėlį.

Prisiminiau eglėšakius
ant mano kelionių pirmojo plausto
ir motinos tolstantį veidą.

Ir pagalvojau, kad visa tai
tik dėl vieno taško, sprogusio
keisto valdovo širdy,
dėl Neapykantos, pamilusios Nieką.

O viltie!

O neišbrendamas laikmečio smėli!

DIENOS NACIŲ DRUSKOS KASYKLOSE

Atsiminimų fragmentai iš dienoraščio

Kai pavartau jau mažai beišskaitomus dienoraščio puslapius, rašytus pirmaisiais metais, pasitraukus iš tėvynės, net šiurpas ima, kiek teko pergyventi ir patirti skaudžių valandų. Dabar to nebegalėtum pakelti...

Maža mūsų tauta žemės plotu, bet nuo amžių įsikūrusi Baltijos jūros pakrantėje, daug išgyveno nuo vakarinių ir rytinių kaimynų, kurie daug kartų yra virtę aršiausiais priešais. Ir šiame, dvidešimtame amžiuje, pirmojo ir antrojo pasaulinių karų metais, Lietuva vėl buvo tų "kaimynų" grobiu, vėl valstybė panaikinta, kraštas okupuotas net tris kartus, žmonės išblaškyti, išvežioti po kalėjimus, po koncentracijos stovyklas, priverstinų darbų vietas. Daugelis, antrą kartą užeinant komunistams, patys bėgo į Vakarus, ne nacių geraširdiškumu pasikliaudami, bet greičiau išsivaduoti tikėdami, Vokietiją užmant alijantams. Tačiau kol tai įvyko, nemaža teko vargų ir sunkumų pakelti, o ne vienam ir galvelę padėti. Iš Lietuvos bėgo ne vien nacių pataikūnai, jų valdininkai, kaip dabar visus pabėgėlius bando komunistai pravardžiuoti. Bėgo įvairių profesijų žmonės, įvairaus amžiaus, įvairių įsitikinimų, — bėgo visi, kurie nujautė būsį komunistų sunaikinti. Rudieji naciai mus pabėgėlius priėmė, bet įvairiai traktavo ir pasinaudodami, kinkė darban, kur tik reikėjo — vienus apkasų kasti, kitus į fabrikus, dar kitus į karo tarnybą, o daugeliui teko tokia pat dalia, kaip ir karo belaisvių, nešti sunkiausių prievartos darbų našta.

Toks likimas ir mane ištiko. Patekau į druskos kasyklas.

625 metrai giliai žemėje. — Jei kada kas kelias iš Cellės į Ovelgoeną plentų, aštuntame kilometre pastebės aptvertą spygliuota viela keletą pastatų. Tarp tų pastatų matosi bokštas. Priekime arčiau. Čia sukasi du dideli ratai, o nuo jų slenka žemyn platus diržas. Tai vokiečių didžiausi Hanoverio apskrityje druskos kasyklų šachtų įrengimai. Aplinkui auga pušaitės, atrodo, lyg kurorto vieta. Net to "bokšto" viršuje auga eglaitės, kurios jį slėpė nuo priešo lėktuvų. Geležinkelio bėgiai buvo apklojami samanomis. Šachtos viduje — elektros motorai, didelis skambalas ir keltas. Anga aptverta, joje nuolat juda du kelta. Vienas slenka žemyn, kitas aukštyn. Tais

keltais važiuoja žmonės, vežama druska į viršų.

Pirmą kartą leidžiantis, stebėjau angos sudėtį: iš pradžių dar plytų siena, paskui įvairūs žemės klodai. Per kelias minutes keltas pasiekia 625 metų gylį žemėje, požeminį "miestą". Keltas lekia greitai, net ausys užkursta, tvankus oras suspaudžia širdį. Sunku kvėpuoti. Čia tuneliais įrengti geležinkeliai, gatvės, salės, kurios padarytos įvairiems karo pramonės reikmenims gaminti ir sukrauti. Geležinkeliais vežama druska, įrengimai. Toliau už šių gatvių ir salių yra vėl geležiniai vartai, kurie skiria jau seniau įrengtų patrankų šovinių gaminių fabrikai.

Aš su keliais lietuviais keliauju požemio urvais tolyn, kokį kilometrą, kur sargas pristato mus į darbotvietę. Taip sunku eiti. Druskos dulkės spaudžia krūtinę, prakaitas muša. Skersgatviai sužymėti numeriais. Nežinia, kur mus padės, o apie pabėgimą, jei pradžioje ir galvota, dabar nėra ko nė svajoti. Visur tik dunda žemė, sprogimai, gražtų bildesiai. Atkeliavom iš kvėpiančios gamtos į požemį, kur nei saulės, nei vėjelio dvelkimo, kur tik kažkokia prieblanda, kurioje daugybė žmogiškų pavidalų juda, kruta, rodos visai nekrepdami dėmesio į naujai atvokusius...

Koncentracijos stovykla tunelyje. — Pavaizduoti požemio gyvenimą yra sunku, ypač žmogui nieko panašaus nemačiusiam. Reikia abaus rašytojo plunksnos. Tai tik menkas mano pergyvenimų atspindėlis, apneštas druskos ir pabėgusių metų dulkių.

Nuo 1890 m. čia isikūrė druskos kasyklos. Toji druska naudojama gyvuliams. Tačiau karo metu vokiečiams druska iškasus, rūpėjo panaudoti karo pramonei. Man čia atsiradus jau į karo pabaigą, kasyklose virė įvairių tautų jomarkas: Lenkijos belaisvių, žydų mėsaičiū. Anglijos ir kitų tautų kariu. Oras tvankus, vos galima kvėpuoti, o tenka kasdien po 10-12 valandų išdirbti prie geležinkelio vedimo. Kiti dirba įvairius kitus darbus. Sūru gomurvj, visas kūnas sudruskėja, nes prakaitas sušlapina marškinius, o druskos dulkės prie jų prilimpa, ir drabužiai tampa kaip retežiniai. Nėra iš ko pasikeisti ir neišplausti ju kasdieną — su tokiais šarvais dirbi, vakare juos nusivelki, o rytą vėl juos užsidedi, kaip koks senovės riteris. Juo toliau, tuo sunkiau. Nu-

siminiau ir ik galvoju, ar ilga čia teks trūnyt, ar besulauksiu šviesesnės dienos? Jokių žinių iš niekur. Tik vienas kitas gandas, bet ir jais jau niekas nebetiki.

Ir taip kas dieną — tas pats ir tas pats. Imu stebėti žmones. Dometis jų likimu ir išgyvenimais. Nors dirbant stovi prie grupės darbo prižiūrėtojas — sargybinis, tačiau neišvengiamai susitinki su kiltais to paties likimo žmonėmis. Matau, kaip čia sulisę lenkai. Labai sunkiai dirba žydės moterys, nuplyšusiais drabužiais, margi, tikri kaliniai. Išsikalbam. Jie pasakoją, kad kai kurie čia "gyvena" jau ketvirtį metų, maistas labai blogas, drabužiai tie patys, o darbo, rodos, vis daugiau ir vis sunkesnis. Bet taip tik atrodo, jėgų vis mažiau, kurios senka ir senka, net miegodamas nepailsi. Visi sąnariai, rodos, pilni tos druskos, ir girgžda nuo kiekvieno pajudėjimo. O, kad taip sustingtum į druskos stulpą, kaip anas biblijos Lotas su žmona. Bet kur tau! "Schnell, schneller... — vėl tave išbudina prižiūrėtojo balsas, ir vėl judi ir keiki ir ta druska, ir tuos požemius, ir tą velnią Hitleri su Stalinu, ir visas jų užmačias kitus valdyti, o patiems trokšti vis didesnių grobių...

Čia buvo atvaryti paskutiniai Varšuvos sukilėliai, naujai suimtų vakariečių belaisviu kariu. Vienų pietų metu jie man parodė tunelius su geležiniais vartais, už kurių jie miega, labai retai kada išvežami į viršų sveiku oru pakvėpuoti. Medinės dviaukštės dėžės-lovos, beveik be jokiu čiužiniu, tik kelios lentelės po apačia, viena kita kažkada būvusi kėdė. Valgis: keli šaukštai prastos griežčių sriubos ir su medžio drožlėmis gabaliukas neva duonos. Nei mėsos, nei sviesto, net nei bulvių. Kiek laiko taip maitindamas žmogus gali gyventi? Daug savo draugu jie jau palaidodje. Daugiausia iš rvtų jie surasdavo savo negyvėlius. Neretai ne tik mirusius, bet ir silpnus liūdavo suversti į vagonėlius ir išvežti. Už kokio kilometro būdavo iškasamos duobės ir ten suverčiami lavonai, be jokiu ceremonijū. Viršum užpildavo druskos dulkių ir vėl dangčiu uždenodavo. Lyg kokia sūdoma mėsa. Ten keliavo visi negyvėliai, nežiūrint Lietuvos, tautos, vardų ar kilmės skirtumų.

"Šį rytą teko pakvėpuoti grynu oru", pasakoja vienas lenkas sukilėlis; tai, vadinasi, vėl buvo transportas į duobę... Klausai tokių pasakojimų ir nukrečia šiurpas, baisios mintys nubėga per galvą: tai ir man teks čia to paties likimo sulaukti, jei karas užsitęs, jei vakariečiai nesuskubs mūsų išgelbėti...

Karo pabaigos signalai jau artėja. Gal dar pusę metų, ne daugiau. Bet dienos slenka taip lėtai, vėžio

greitumu, lyg tyčia mus kankindamos. Be gyno oro, be gero maisto vis labiau liesėjame ir nykstame, kaip bulvių daigai rūsyje. Gerai, kad dar turėjome šiek tiek maisto atsargų prisidurti prie badmirio davinio. Mes — laisvai pasirinkę Vakarus, bėgę į artėjančią laisvę, dar nieko. Bet tie belaisviai, tos jaunos ir senos žydės... Jie lyg mediniai pinokiai, su kirkomis rankose, su šiupelem ar kitokiais įnagiais juda druską pildami į vagonėlius ir, gal būt, tik mąsto, kada juos taisy pačiais vagonėliais išveš vieną rytą į gryną orą... Štai keli, plikomis rankomis susikibę, kelia didžiulį druskos luitą — "Schnell, schnell, schneller" skamba komanda, bet ji nieko nebejaudina: ausys pilnos druskos, akys pilnos druskos, ir tie pinokiai — ne mediniai, bet druskiniai, rodos, tuoj tuoj sutrupės ir pabirs ant žemės.

Susidraugavau su vienu belaisviu, — kai kada atnešdavau duonos gabaliuką, — kaip nušvisdavo tada jo akys, kuriose baigė gesti liepsnojančios Varšuvos gaisras... Kartais iš virtuvės bulvių lupenų, "netyčia" kur už drabužio užkritusių atrasdavau. Gėdijausi iš karto tokį daiktą duoti. Bet vėliau apsipratau. O jeigu man taip būtų, pagalvodavau. Mums, "savanoriškai" čia įstojusiems buvo lengviau. Jis iš kažkur sužinojęs, kad normalus kalinių ir belaisvių skaičius čia esąs iki 300-350 šimtų. Vieton mirusių vis naujų atvarydavo.

Koks didelis skausmas. — Manau, kad daugelis iš mūsų, gyvenę Lietuvos žaliajame kaime ar mieste lyje, negalėjome nė pasapnuoti tokio gyvenimo. Jeigu dar galima vadinti gyvenimu. O kaip gi daugiau. Kai kas gal sakytų, jog tai pragaras. Bet kam pragare ta druska? Kokias kančias begalės išgalvoti velniai pragare, jei ne druskos kasima? Iš nacių jie galėtu daug ko pasimokviti. Ypač velniškos tvarkos ir griežtumo. Darbo prižiūrėtojai ir pragare galėtu tiktai toms pačioms pareigoms: be jokios užuojautos, be jokios žmogiškumo kibirkštėlės. Kaip kokie besieliai automatai. Laimė, kad laike pusės metu mus kai kuriuos pabaltiečius (kaip patikimus!) išvesdavo prie geležinkelio darbu lauke, kitus net į Celle sudaužtu būriu taisyti. Teko ir man tokios laimės trupinėlis. "Kaip gerai, kad kažkas sudaužė bėgius... kad daugiau ju sudaužtu..." Kai pabūni lauke, kai itrauki į plaučius gyno oro, rodos, nei to karo, nei tu druskos šachtū, tik kažkoks neįtikėtinai sapnas. Grižti atgal ir vėl tas pats.

Žiemą netikėtai tunelyje užsigavau rankos alkūnę, o mediniai batai nutrynė kulnis. Neįsivaizduosite, koks tai skausmas, kai druskos dul-

kės nusėda ant žaizdos, — tiesiog deginte degina. Ir ilgai negyja. Nes vėl ir vėl žaizda panaujinama. Bekasdamas nė nepajunti, kaip vėl kur nusibraizai, ir tada vėl skausmas, vėl naujos aimanos. Tų dulkių vis pilna ir pilna. Rodos, niekad jos nenusėda. Nusėda. Bet nauji sprogdinimai sukelia naujas dulkes. Sprogdinimai vyksta kas 10 minučių. Signalas, paskui didžiausias dundesys. Ir taip kasdien. Kaip kokiam fronte, kaip ugnikalniams praveržiant, druskos lavinos krinta ir krinta. Belaisviams ir kaliniams tie sprogdinimai dar sunkiau buvo pergyventi, nes jų sveikata labai suėsta, jų nervai iškankinti. Po penkių mėnesių ir man pasidarė silpna. O prie to dar liūdesys: savo krašto, savo artimųjų pasiilgimas. Galvą apšėdo daugybė sunkių minčių, kurių niekaip negalėjau atsikratyti: kam tie

karai, kam tos žudynės, kam tiek neteisybės, žmonių kankinimai, kokią teisę turi vieni kankinti kitus, ar ne visi tie patys žmonės, protingi Dievo sutvėrimai. O gal ne visi to paties Dievo? Gal kiti velnio padarai? Kitaip ir būti negali. Galvodavau, galvodavau, ir begalvodavau, rodos, užmiršdavau aplinką, rodos, geriau pasidarydavo.

Su pavasariu i laisvę. — Gamtoje žaliavo pavasaris. Virš kasyklų kvepėjo pušaitės. Saulutė meiliai glamonėjo gamtos gyvūniją. Bandė ji ir žmogų šildyti, bet ta saulės šilima tik dar labiau širdį skaudino — kad ne visiems lygiai krinta jos spinduliai, kad ne visus ir ne visur jie pasiekia... O troškimas gyventi ir išlikti, lyg tas daigelis po žiemos šalčių, augo ir atsispindėjo net ir mirtinai išbalusuose, druskos sluoksniu apneštuose veiduose. Vakariečių, t. y. alijantų belaisviai vis gaudavo iš Raudonojo Kryžiaus pakietėlių. Tačiau žydės, lenkai ir kiti rytų tautų belaisviai nieko. Kai kuriuos mūsų vyrus ėmė kalbinti stoti į wehrmachtą. Bet užsirašiusieji nebespėjo, nes suiro visos nacių užmačios ir prievartos.

Man kitaip toji druskos odisėja baigėsi: susirgau, išėjau į barakus viršuj, vėliau išgabeno į kaimą, ir ten pergyvenau fronto baisumus pasūkininką ardamas žemę su karvėmis. Mano bendro likimo draugai liko ten požemyje.

Būdamas viršuj, mačiau kaip žydės moterys grindė akmenimis kelius, tokios sulisusios, nuskurdusios, o jų būriai dirbo išstis dienas lauke; tik kurios neva nusidėdavo, tas siūsdavo į požemį, kur jos ir baigdavo savo sunkias dienas.

Prieš pat vakariečių užėmimą Celle miestas buvo sugriautas. Vieną sekmadienį su broliu kažkur vykom. Norėjom po tiltu apsistoti, kai paskelbė aliarmą. Apsigalvojom ir sprukom už miesto į apkasus. Ir laimingai išlikom gyvi, nes grįždami atgal pro tą pačią vietą, pamatėm tiltą visiškai bombų sudaužytą. Cellėje buvo subombarduoti traukinių ešalonai, kur daug Vengrijos karių žuvo; daug žuvo ir civilių, nes bombardavimas ėjo bangomis.

Frontai praėjo. Vakariečių kariai, atvykę tankais, mus vaišino. Užtelėjo laisvės banga. Kai kurie belaisviai grįžo į gimtuosius kraštus. Aš ir kiti pabaltiečiai susibūrėm į stovyklas. Iš jų — į platųjį pasaulį.

Vokiečiams (deja, padalytiems) prancūzams, italams, belgams ir kitiems — karas baigtas; jie namuose, su savaisiais, o mums dar ne, dar tik kruvinos paliaubos, mes ir vėl laukiam „pavasario“, tik neteisybės druska ėda mūsų širdis ir mūsų mintis.

Balys Brazdžionis
Chicago, Ill.

Šv. Pranciškaus seserys, buvusios Hartfordo šv. Trejybės parapiinės mokyklos vadėjos. Iš kairės: S. M. Uršulė (vedėja 1934-40); S. M. Luisa (1948-64); S. M. Leona (vedėja 1940-1946).

● Sisters of St. Francis who were Principals of the Holy Trinity Parish School between 1934 and 1958.

ŠV. PRANCIŠKAUS SESERYS HARTFORDE

Šv. Pranciškaus Seserų atvykimo į Hartfordą 60 metų sukaktį minint

Preėjusių metų lapkričio 17 d. A. L. R. Katalikių Moterų S-gos 17 kuopa surengė Šv. Pranciškaus seserų į Hartfordą (iš Pittsburgo) atvykimo 50 metų sukakties minėjimą. Iš parengimo (ir pазаро) pelno seselėms įteikta pinigine dovana

(arti 500 dolerių).

Šv. Pranciškaus seserys pakviestos prel. Jono Amboto, 1924 m. pradėjo dirbti Hartfordo šv. Trejybės lietuvių parapijinėje mokykloje, kai čia 1923 m. buvo nupirktas mokykla namas ir jame įkurta pradinė, o 1939 m. aukštesnioji mokykla. Pradinėje mokykloje pradžioje buvo dėstoma ir lietuvių kalba. Ši mokykla buvo vienintelė parapijos aukštesnioji mokykla visame Hartforde ir daug miesto jaunimo (lietuvių ir kitataučių) perėjo per šią mokyklą. Mokykla buvo aukštai pastatyta tiek mokslo, tiek auklėjimo atžvilgiu. Vėliau 1949-50 m. prie tos parapijinės mokyklos buvo prisijungusi ir Hartfordo li-tuanistinė mokykla, kol tos mokyklos namas 1964 m. buvo parduotas ir nugriautas.

Dabar Šv. Pranciškaus seselių dalis dirba Pietų Aukštesniojoje mokykloje. Ten įvairias pareigas (nuo vedėjo iki šeiminkės) eina šios seselės: Sesuo M. Leona (mokyklos ved.), Ses. M. Liudvika, Ses. M. Uršulė, Ses. M. Teresė, Ses. M. Janė, Ses. M. Margarita ir Ses. M. Perpetua.

Be savo tiesioginių pareigų, jos palaiko ryšius su Šv. Trejybės parapijos organizacijomis ir lietuvių gyvenimu. Iš jų buvusių mokinių daug priklauso Sodalitėčių organizacijai. Sausio 5 d. Sesuo M. Leona skaitė paskaitą iš savo kelionių Brazilijoje ir pas Brazilijos lietuvius, iliustruodama skaidrėmis.

J. Bernotas

Prel. J. Ambotas, šv. Trejybės parapijos, Hartford, ilgametis klebonas ir bažnyčios statydintojas, atkvietęs seseles vesti jo parapiinės mokyklos.

● Rev. J. Ambot, rector of the Holy Trinity Church in Hartford, Conn. since the pre-war I era where he had initiated the Parish School.

CUM LAUDE

Iš ciklo

“Mūsų jaunieji profesionalai”

ADVOKATAS

Cum laude aš pabaigiau teisę, Turiu aš aukščiausią “ai-kiu”, Patogiai dabar įsitaisęs Gėruosi narju “barbekiu”...

Lietuviško vargšų veikimo Nemėgsta airišė žmona, Jau tėvas nuo to net užkimo, Ir močia jam graso: “Gana!”

Kam man į politiką veltis, (Studentas buvau bepuolęs...), — Ne vieno karjeros ten veltis Sudužo liūdnai į uolas.

Jei tūkstančiu man kas prabyla, Ginu tą piršteliais švelniais, Imu ne kiekvieną aš bylą, Nemėgstu aš mist trupiniais.

“O tempora”, —sako,—“o mores”... Mūsiškiai dvasiškiai seni, O man atsakyti jiems noris: “Mielasis, graban turseni...”

O man šiam pasauly norėtus Tarnauti moralėm bent dviem Ir elgtis, kaip sakė poetas: Kol gyvas dar, — “carpe diem!”

A. Pagramantis

LIETUVIŲ DIENOS ADELAIDĖJE (1974)

Australijos Lietuvių Bendruomenė kas antri metai rengia didesnėse lietuvių kolonijose — Sydneyje, Melbourne ir Adelaidėje iš eilės — „Lietuvių Dienas“, kurių metu vyksta įvairūs suvažiavimai, Sporto šventės, Dainų šventės, Tautinių šokių šventės ir kiti kultūriniai renginiai.

Praėjusių metų gale tokios

Lietuvių Dienos įvyko Adelaidėje, Pietų Australijoje.

Norint viską smulkiai aprašyti, užimtų per daug vietos šiame žurnale, taigi apie viską tik po truputį.

Meno paroda

Gruodžio mėn. 26 d. Lidums galerijoje buvo atidaryta lietu-

Australijos Lietuvių Dienų atidarymo svečiai (dalis). I eilėj matyti „Tėviškės Aidų“ red.kun. P. Dauknys, red. kun. Butkus, komp. B. Buriūnas, su žmona, sol. G. Vasiliauskienė, A. Mauragis, „M. Pastogės“ red. kun. A. Bučmys, „Darbininko“ red. ir kt.

● Some of the guests attending the opening of the Lithuanian Week in Adelaide.

Australijos lietuvių Dainų šventės 1974 m. Jungtinis choras dainuoja Br. Budriūno „Mano protėvių žemė“. Dirig. kompozitorius, solistė G. Vasiliauskienė akomp. — prie fortepiono N. Masiulytė, prie vargonų — Br. Kiveris.

● The Lithuanian Week in Australia was concluded with a Song Festival held at Adelaide's Town Hall on Dec. 30, 1974. One of its highlights was the performance of the celebrated song Land of My Forfathers, music by B. Budriūnas of Los Angeles, who participated at the performances as a conductor.

vių dailininkų, gyvenančių Australijoje, meno paroda. Jos atidarymo žodį tarė svečias komp. B. Budriūnas, specialiai atvykęs iš Los Angeles į Australijos Lietuvių Dienas. Meno parodą organizavo Lydija Pocienė.

Literatūros, dainos ir muzikos vakaras

Tą pačią dieną Liet. Katalikų Centro salėje įvyko Literatūros, Dainos ir Muzikos vakaras. Programą atliko Australijos lietuvių poetai, rašytojai, muzikai ir dainininkai. Bene šilčiausiai buvo priimti solistai — melburniškis J. Rubas ir adelaidskė solistė G. Vasiliauskienė kartu su komp. B. Budriūnu, kuris solistei akomponavo dainuojant jo parašytus kūrinus.

Iš poetų bene geriausiai buvo suprasta ir priimta publikos M. Malakūnienė. Įdomų feljetoną paskaitė pats autorius V. Baltutis, o publika gausiais plojimais jam padėkojo.

Literatūros vakarą organizavo Pr. Pusdešris.

Teatras

Gruodžio 27 d. buvo Adelaidės teatro „Vaidila“ pasirodymas — spektaklis. Buvo suvaidinta A. Kairio „Šviesa, kuri užsidegė“. Režisavo J. Neverauskas. Spektaklis praėjo su pasisekimu. Gaila, kad Lietuvių Namų salė yra per maža (talpina vos 300 asmenų), o norinčių vaidinimą pamatyti buvo daug daugiau. Girdėti, kad spektaklis dar bus pakartotas Adelaidėje, o gal ir kituose miestuose.

Jaunimo vakaras

Gruodžio 28 d. įvyko Jaunimo vakaras jau žymiai geresnėje ir didesnėje salėje, todėl ir žiūrovų čia prisirinko apie 500. Įvairių miestų jaunimas pasirodė su savo programomis. Mūsų žmonės mėgsta jaunimo pasirodymus, todėl šis vakaras praėjo su dideliu pasisekimu.

Jaunimo vakarą organizavo E. Varnienė; jos pageidavimu programos buvo paruoštos tautiniais motyvais, neįnešant jokių svetimybės.

Tautinių šokių šventė

Gruodžio 29 d. įvyko Tautinių šokių šventė, kuri buvo su-ruošta Sporto stadijone. Dalyva-vo apie 300 šokėjų iš visų dides-nių lietuviškų kolonijų. Tai bu-vo didelis ir puikus parengimas. Žinoma, tiek dalyvių, tiek žiūro- vų skaičiumi negalim lygintis su panašios rūšies parengimais Amerikoje, tačiau turint galvoj kad vien tik Chicagoy gyvena 20 ar 30 kartų daugiau lietuvių ne- gu visoj Australijoje, tai mūsų skaičiai, tiek dalyvių, tiek žiū-rovų atžvilgiu, nėra maži.

Tautinių šokių šventę suorga- nizavo V. Straukas iš Melbourne.

Adelaidės choras (vadovaujamas G. Vasiliauskienės) atlieka kantatą "Lietuvos šviesos keliu", dirig. komp. B. Budriūnas. Solistai G. Vasiliauskienė ir J. Rubas; akomp. R. Kubiliūtė ir N. Masiulytė. Prieky, kairėje — verpėja prie ratelio, vaizd. "Vargo mokykla".

● B. Budriūnas guest conducting "Lithuania" chorus of Adelaide in performing his cantata "The Lithuanian Path of Light".

Critical evaluations of B. Budriūnas contributions during his Australian visit are being likened to: "a creative blood transfusion into our musical life".

Dainų šventė

Gruodžio 30 d. įvyko Dainų šventė, kurios vadove buvo G. Vasiliauskienė. Programoj daly- vavo Adelaidės, Melbourne, Syd- nejaus ir Newcastlio vyrų, mote- rų ir mišrūs chorai atskirai ir jungtiniam chore visi. Chorai bu-vo gerai pasiruošę ir gražiai pa- sirodė. Be to, pirmą kartą į Dai- nų šventę buvo įjungtas ir vaikų choras.

Kulminacinė šio koncerto da- lis buvo komp. B. Budriūno kan- tata "Lietuvos šviesos keliu" (žo- džiai Bern. Brazdžionio), kurią atliko Adelaidės choras su solis- tais G. Vasiliauskiene ir J. Rubu. Dirigavo pats kompozitorius. Jis

Lietuvių Dienų Literatūros, dainos ir muzikos vakaro dalyviai. — Sėdi iš kairės: L. Šimkutė, R. Kubiliūtė, A. Lukšytė, B. Budriūnas, G. Vasiliauskienė, A. Vesčiūnaitė, M. Malakūnienė; stovi: Pr. Pusdešris, V. Kazokas, J. Mikštas, J. Rubas, V. Baltutis.

● Participants of the program, dedicated to literature, songs and music.

taip pat dirigavo Jungtiniems chorams savo komponuotas dai- nas: Pradės aušrelė ir Mano pro- tėvių žemė (žodžiai Bern. Braz- džionio), kurią teko kartoti (kaip ir kantatos IV dalį). Tai pirmas kartas Australijos lietuvių gyve- nime, kad menininkas susilauktų "standing ovation".

Koncertas vyko puikioj miesto salėj, kuri buvo užpildyta 1300 klausytojų.

Lietuvių Dienų metu vyko Australijos Lietuvių Bendruome- nės suvažiavimas, Sporto šven-

tė, studentų, Ramovėnų, Inžinie- rių suvažiavimai. Viskas buvo suorganizuota taip gerai, kad vi- vi visur suspėjo dalyvauti ir sa- lės buvo užpildytos.

Gruodžio 31 d. vakare įvyko Naujų Metų sutikimas, taip pat įeinąs į Lietuvių Dienų progra- mą. Banketas vyko didžiojo Parodų salėj, dalyvavo apie 2000 žmonių.

Taip praėjo sėkmingiausios Australijos gyvenime Lietuvių Dienos, sulaukusios svečių net iš Amerikos. J. V.

Baigus Danų šventės programą. — Dirigentai, solistai ir akompaniatoriai apdovanoti simbolinėm kanklėm.

● During the conclusion ceremonies of the Song Festival the conduc- tors of the participating choruses, the soloists and the accompanists were awarded each an artificial Kanklės (Lithuanian musical instrument).

VEIDAI IR VAIZDAI

(Faces & Places)

IŠ L. M. DAILININKIŲ DRAUGIJOS PARODOS —

Dail. V. Baliukienė pristato svečiams dailininkes, kurios dalyvavo parodos atidaryme.

Iš kairės: Vanda Baliukienė, Nijolė Baniėnė, Dana Prūsis, Giedrė Žumbakienė, Ada Sutkuvienė, Raminta Lapšienė, Jūratė Eidukaitė, Dalia Kolbaitė, Dalia Ancevičienė, Audronė Ambrozaitytė, Marija Ambrozaitienė, Magdalena B. Stankūnienė, Regina Jautokaitė, Vanda Aleknienė, Sesuo Mercedes.

● Presentation of the women artists, whose works were on show in Chicago, Ill.

Magdalena Birutė Stankūnienė

Iš gėlių ciklo, aliejus
From The Cycle of Flowers

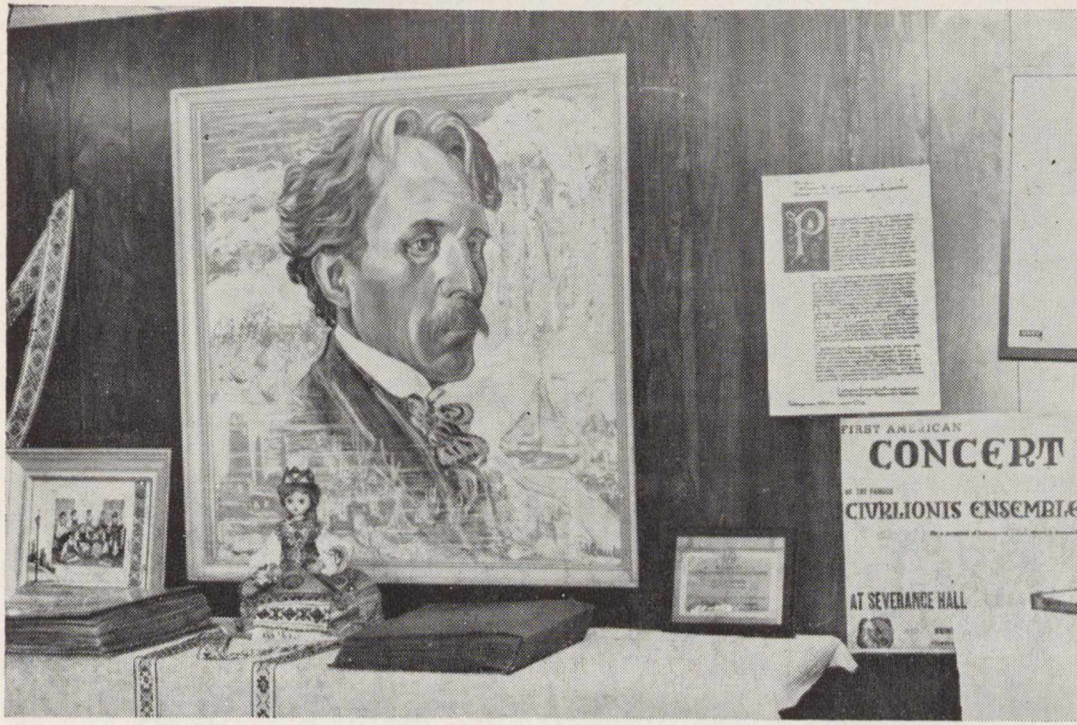
Dekoratyvinės dailės paroda Toronto, Kanadoje, 1974 m. gruodžio 1-2 d. Ją surengė L. K. Moterų draugijos Prisikėlimo sk. valdyba, vadovaujama pirm. L. Murauskienės.

Parodoje dalyvavo įvairios dekoratyvinės dailės atstovės, buvo išstažyta: keramika, emalio-keramikos tapyba, medžio šaknų skulptūra, metalo papuošalai, piešiniai, kilimai, audiniai, virvių pynės, džiovintų gėlių puokštės.

Nuotraukoje darodos dalyvių dalis: iš kairės K. Bučienė, A. Vaitonienė, L. Murauskienė, K. Rožanskienė, A. Katelienė, A. Abromaižienė, G. Valiūnienė, V. Kralikauskienė, V. Siminkevičienė, G. Pichler.

● A Decorative Art Exhibit was held in Toronto, Canada, Dec. 1st and 2nd, 1974, by Lithuanian Women Catholic Society.

Iš solistės V. Jonuškaitės pagerbimo, kurį surengė Možerų Federacijos Los Angeles kyrius 1975 vasario 2 d.

..Garbingoji solistė, buv. Lietuvos operos primadona susilaukė daug sveikinimų kalbų ir dovanų Jos darbus apibūdino muz. G. Gudauskienė, E. Tumienė ir Ulėnienė. — Visiems kalbėjusiems atsako solenizantė (vid.)

● A testimonial dinner was given in Los Angeles recently in honor of Vincė Jonuškaitė, a veteran of the State Opera of Independent Lithuania, and now residing in Santa Barbara, Calif.

I — M. K. Čiurlionio portretas, pieštas V. Raulinaičio, Čiurlionio ansamblio patalpose Clevelande.

● A new portrait has been added to the home of Čiurlionis Ensemble in Cleveland in honor of the eminent composer, musician and artist.

II. — Čiurlionio ansamblio 35 metų veiklos minėjimo iškilmėse ansamblio vadovai ir valdyba prie sukaktuvinio torto.

● The director and the managing board of the Čiurlionis Ensemble, Cleveland, which is observing its 35th anniversary of existence.

L. B. New Britaino apyl. iniciatyva įdomi Kalėdų eglutė (iš šiaudelių lietuvių raštų staltiesių, lovatiesių, rankšluosčių ornamentais) gruodžio mėn. buvo išstatyta New Britain muziejuje. Vėliau ją padovanavo N. Britaino Jaunimo muziejui.

Nuotraukoje svarbiausios eglutės rengėjos: iš k. O. Grikiene, K. Samselytė, E. M. Vaznelytė, E. Dudienė, E. Liudžiuvienė, A. Leiberienė (J. B-tas)

● Lithuanian stylized, straw ornamented Christmas Tree on display at the New Britain Museum of Art (Conn.).

IŠ PRAEITIES —

1918-20 metų Lietuvos kariuomenės kūrėjų-savanorių grupė.

I-je eilėje iš kairės: M. Klikna, Jonas Variakojis, Kris Gudaitis, M. Reklaitis, Petras Genys, Juozas Tumas. — Iš nuotraukoje esančių 16 asmenų aštuonių jau nebėra gyvųjų trpe, būtent: Stov. iš kairės 3-čio, 4, 5, 6 ir 10-to — A. Avižienio, P. Dirčio, K. Sruogos, J. Liepinaičio ir V. Rėkaus; o iš sėdinčiųjų eilės iš kairės: I. V. Rėkus, II. J. Variakojis, III. K. Gudaijis, V. P. Genys.

Nuotrauka daryt, berods, 1966 m. (V. Petrauskas).

● A 1966 photograph shows 16 of Lithuania's Independence Wars, 1918-1920, veteran volunteers. (8 of them are already deceased).

MŪSŲ SIELOJ ŠIANDIEN ŠVENTĖ

Chicagoje "gimė" du nauji pajėgūs meno sambūriai: Jaunimo Centro choras "Audra" ir studentų vokalinis vienetas "Vaiva". Abiejų "krikštynos" įvyko pernai gruodžio 14 dieną. Vienetams buvo duoti vardai, be to, abu vienetai pasirodė su savo programomis.

Krikšto tėvais buvo muzikė Mil-da Memėnaitė ir dr. Algis Paulius, jie, asistuojant choro valdybos pirmininkui S. Vazneliui ir sekr. L. Bradūnaitei, oficialiai pravedė apeigas, išskleisdami išrašytus choro "Audros" ir studentų vokalinio vieneto "Vaivos" vardus.

Vienetų vardai buvo pačių choristų parinkti: jie ne tik reikšmingi, gražūs, bet ir nesunkūs ištarti kitataučiams.

Pilna salė susirinkusiųjų ilgais plojimais priėmė jaunmo pasirinktus vienetų vardus, sveikindami ir linkėdami sėkmės, sugiedoję tradicinį "Ilgiausių metų!"

Vienas "kūmų", dr. A. Paulius, pasakė sveikinimo žodį, pasidžiaugdamas jaunais choristais, gausiai susibūrusiais į šiuos vienetus; linkėjo jiems augti, stiprėti ir lietuviškomis liaudies dainomis turtinti savo ir mūsų dvasinį lobyną.

Jaunimo Centro direktorius kun. Kezys, SJ., keliais sakiniais apibūdino choro trijų metų veiklą, pabrėždamas, kad ansamblis savo su-brendimu ir susidainavimu jau pateisino savo gyvavimą lietuvių visuomenėje ir yra tapęs mūsų kultūrinio veikimo dalimi.

Oficialioji iškilnių dalis baigta su "krikšto mamos" pyrago prapio-

Vaivos ir Audros "krikštynos.

● Vaiva and Audra choruses receiving their present names, both conducted by F. Strolia.

Foto D. Vakarė

vimu ir sveikinimais. Raštu sveikino Lietuvos gen. konsulė J. Daužvardienė, vysk. V. Brizgys ir prof. J. Žilevičius. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vardu žodį tarė pirmininkas Br. Nainys.

Per trijų metų laikotarpį choras pajėgė išaugti į darnų muzikinį vienetą. Chorui visada nuoširdžiai talkino studentų vienetas, dabar pasivadinęs "Vaiva", kuris stipriu pajėgumu atlieka daug sudėtinges-

nius kūrinius, gyvesnės nuotaikos lietuviškas dainas. Šių muzikinių vienetų įkūrėjas yra Jaunimo Centro dir. kun. A. Kezys, SJ. Jiems vadovauja ir diriguoja muz. Faustas Strolia, savo šilima visus jungiąs, savo patirtimi vedąs į laimėjimus.

Po to vyko koncertas. "Audros"

I. — Studentų vokalinis vienetas "Vaiva" su dirigentu Faustu Strolia prie piano.

● A vocal unit of Chicago Lith. students "Vaiva", conductor F. Strolia at the piano.

II. — Jaunimo Centro choras "Audra" su dirigentu F. Strolia.

"Audra" chorus, Chicago, with leader, Faustas Strolia.

programą sudarė šios dainos: "Užtrauksim, jaunime", žodž. J. Steponaičio, muzika J. Žilevičiaus; dvi liaudies dainos — "Ant tėvelo dvaro (harm. St. Šimkaus) ir "Šėriau žirgelį" (harm. M. K. Čiurlionio); akomponavo V. Kazlauskaitė. Su kanklių palyda choras padainavo "Gromatėlę parašiau", muzika V. Juozapaičio, žodž. S. Žlibino; įsijungus birbynėms, choras padainavo dar 3 liaudies dainas: "Susikalbėjo", harm. Viltienio; "Pasvarcyk, antela", harm. J. Švedo, ir "Siuntė mane motinėlė", ramonizuota Viltienio.

Dainos, pritaikytos choristų pajėgumui, skambėjo darniai ir išlygintai, švariai.

"Vaiva" padainavo šias dainas: "Lakūnas", muz. Viltienio, žodžiai V. Pesecko; dvi liaudies d.: "Trys sesulės žlugtą skalbė" (harm. J. Švedo); "Kurteliai sulėjo" (harm. B. Jonušo); "Gyvenimo sapne",

Vaclovas Sevrukas, recent arrival in the United States from Lithuania, via Israel and Rome, proclaimed his month-long hunger strike to protest Soviet religious persecution by demonstrating at the United Nations. Among the participants are (l. to r.) Kęstutis Miklas (second), Executive Chairman, United Baltic Appeal/Baltic Appeal to the United Nations (BATUN), Simas Kudirka, V Sevrukas...

An exhibition of Soviet Dissident Literature, including Lithuanian Catholic Chronicles and other Baltic publications was also held at the New York Public Library in 1974. (H. V. Kulber)

Photo — Ch. Binkins

● Demonstracija prie Jungtinių Tautų rūmų. Ji surengta V. Sevruko ir S. Kudirkos bado protesto proga prieš katalikybės persekiojimus Sovietų sąjungoje.

DIPLOMATS OF INDEPENDENT LITHUANIA GUARD OVER THEIR COUNTRY'S RIGHTS

By Hypatia Yčas-Petkus, Los Angeles, California

Many years have gone by since the forcible seizure of Lithuania by the Soviet Union. Nonetheless, diplomatic missions, legations and consulates of Free Lithuania continue to operate. In the United States and elsewhere, where that act of aggression has not been recognized, Lithuania's officials exercise their duties and privileges, in company and in accord with diplomatic representatives of the world's nations. Thus, pockets of Independent Lithuanian territory continue to exist within the walls of the buildings under their charge. The emblem of the White Knight of Lithuania, symbol of the State, continues to fly bravely despite the winds of change.

True, the years have brought some change. Time has taken its toll. Embassy buildings, equipment, furniture, and other assets show signs of wear and tear. Available budgets are somewhat restricted. And certainly, with their advancing years, the persons in charge cannot remain physically

unchanged (though their fighting spirit and tenacity has, if anything, increased). Hair has grown gray; health problems have become more acute; daily tasks, including practical trivia of housekeeping, etc. take more energy and more time. Their ranks have been narrowed by the loss of their colleagues who have died in the intervening thirty-odd years. Whenever this has happened — as circumstances permit — their posts have been assumed by their next in command.

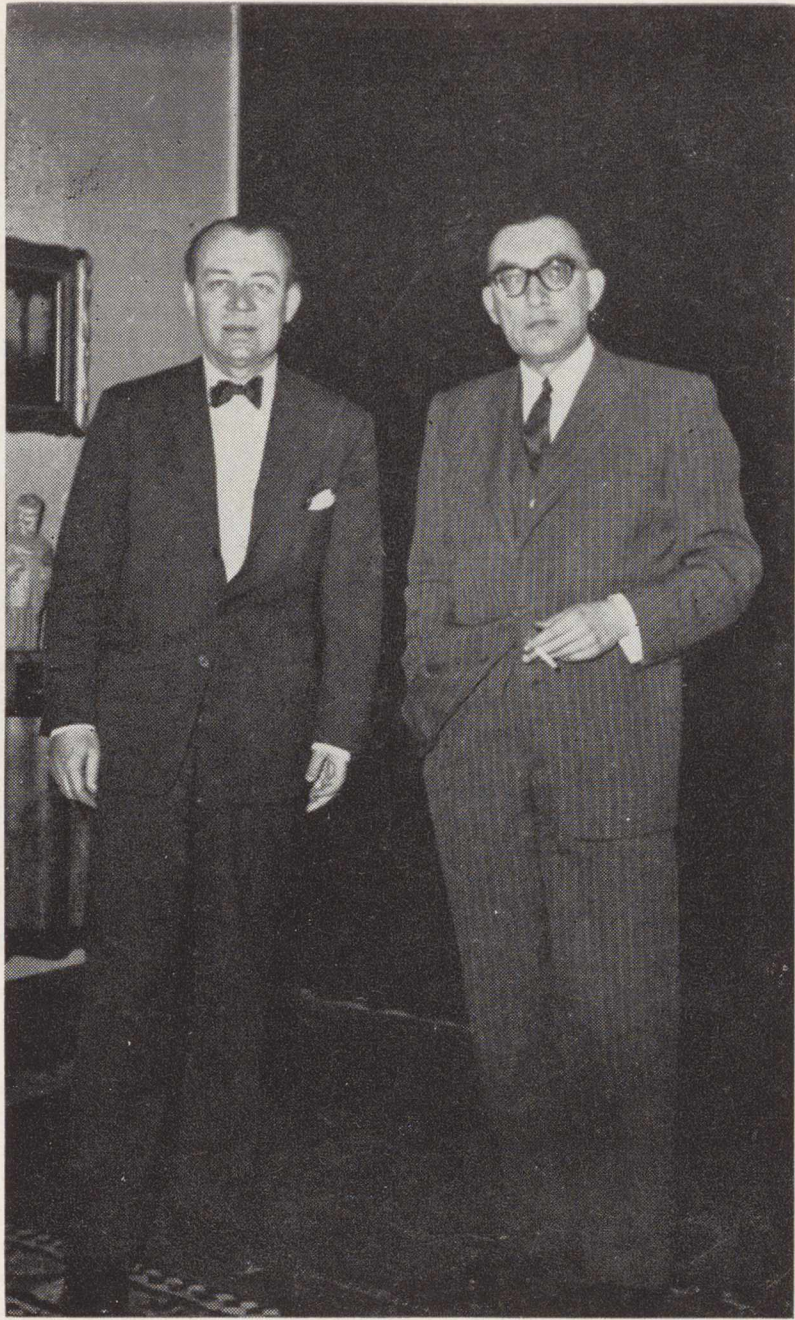
Still they continue, faithful to their assignments, confident in the hope that one day, Independent Lithuania will rise again. They are not alone in this belief. There are many who sympathize, and many who remember. In the long course of her history, this small nation has had the will and has found the means to regain her rightful place in the world. Continuing his functions as Chief of the Lithuanian Diplomatic Corps today is Stasys Lozoraitis, Lithuanian Minister in Rome, Italy.

In the United States, stationed in Washington, D.C. is Juozas Kajekas, Charge d'Affaires of the Legation, with Dr. Stasys Bačkis as Counselor. From the viewpoint of long and distinguished service, Dr. Julius J. Bielskis, now Honorary Consul General in Los Angeles, California, is next on the list. He was the first, and for a long time, the only official representative of Lithuania in the United States.

The Consul General in New York, N.Y., is Anicetas Simutis. In Chicago, Ill. the Honorary Consul General is Mrs. Juzė Daužvardis. Dr. Jonas Žmuidzinas is Honorary Consul General in Toronto, Canada. In Montevideo, Uruguay, Anatolijus Grišonas is Charge d'Affaires of the Legation. Stasys Lozoraitis, Jr. is in charge of the Legation to the Vatican (Holy See). In London, England, Vincas Balickas is Charge d'Affaires of the Legation. Dr. Albertas Gerutis, resident in Switzerland, is the Lithuanian Representative to the Government of West Germany.

These same officials (some of whom have had different assignments and different titles over the years) have lived through stirring times in the past three decades. In 1940, the news that foreign troops were at their country's gates

Continued next page

Chief of Lithuanian Diplomatic Service, S. Lozoraitis, with Counselor of the diplomatic mission in Paris, Dr. Jurgis Baltrušaitis, Jr.

● S. Lozoraitis, Liet. Diploamtijos šefas, su Ju. giu Baltrušaičiu, Lietuvos diplomatinės misijos patarėju Paryžiuje.

The late Dr. K. Graužinis, Lithuanian Minister to Latin America (last residence in Montevideo, Uruguay) during a meeting with visiting Dr. Milton S. Eisenhower.

● Dr. K. Graužinis, ministeris P. Amerikai, su vizituojančiu Dr. M. S. Eisenhoweriu.

The late Dr. F. Meieris, Lithuanian Minister to Brazil conferring with Chief of Diplomatic Service, S. Lozoraitis, in Rome.

● Dr. F. Meieris, Lietuvos min. Brazilijai (miręs), konferuoja su min. S. Lozoraičiu.

The late S. Girdvainis, Lithuanian Minister Plenipotentiary to the Vatican.

● S. Girdvainis (miręs), Lietuvos ministeris prie Vatikano.

Charge d'Affaires in Washington, D. C., J. Kajeckas, with the Ambassador of Saudi Arabia.

● J. Kajeckas, Lietuvos Pasiuntinybės Atstovas Washingtono su Saudi Arabijos ambasadorium.

A corner-stone for the creation of the Baltic Entente was the signing of the Treaty of Coordination and Cooperation between Lithuania, Latvia and Estonia, done in Geneva on September 12, 1934.

Seated, 1st row, l. to r.: Auguste Torma, Estonian Minister in London; V. Munters, Latvian Minister of Foreign Affairs (later President of the League of Nations General Assembly and then a deportee to Soviet concentration camps); I. Seljamaa, Estonian Minister of Foreign Affairs; Stasys Lozoraitis, Lithuanian Minister of Foreign Affairs; J. Feldmans, Latvia's Permanent Representative to the League of Nations. Standing, 2nd row: Dr. L. Natkevičius, Lithuanian Foreign Ministry's chief of the League of Nations Department and later Envoy to the Soviet Union (Moscow); P. Klimas, Lithuania's Minister Plenipotentiary to France; Prof. T. Petkevičius, legal adviser of the Lithuanian Foreign Ministry; B. K. Balutis, Lithuania's Minister in London; the following two unidentified (an Estonian and Latvian representative); and finally — Karlis Kalniņš, Secretary of the Latvian Mission to the League of Nations (demised in Washington, D.C., 1967).

● Šioje nuotraukoje matome Lietuvos, Estijos ir Latvijos Santarvės ir bendradarbiavimo sutarties pasirašymo dalyvius Genevoje 1934.IX.12.

shocked and dismayed Lithuanians at home and abroad. Their diplomatic officials (being close to world information centers like Berlin, Paris, London, Washington, Moscow etc.) had long been sharing the nation's anxiety. Ominous developments were likely to follow the Munich Agreements of 1938. The European balance of power had been upset by Hitler's Germany: seizures of territory, including the "anschluss" of Lithuania's own Klaipėda (Memel), were already foreboding more trouble to come.

From their posts miles away, Lithuania's diplomatic representatives notified the home government of the gathering storm, advising on alternative courses of action. Their warnings reached the capital by way of urgent verbal and written messages and sometimes, by personal visits to the makers of policy. However, even the best-laid plans could hardly forestall events beyond their control. Indeed, months before June, 1940, when Soviet troops started pouring across the country's borders, outside forces were already resolving their country's destiny. To the conquest-hungry forces of Black German Nazidom and Red Russian Communism this neutral land was a tiny but annoying, obstacle in their unfolding warpath. Through secret pacts (the Ribbentrop-Molotov Agreements) the two scheming Titans delineated their Spheres of Influence. Independent Lithuania was to be wiped out.

The dramatic tale of the power

struggle of these giants and its consequences for their small Lithuanian neighbor — as well as all other neighbors — has been told elsewhere, and in great detail. While exact developments initially could not fully be foreseen, it seemed likely that either German or Russian forces would soon be invading the country. It was but a matter of time. Lithuania's leaders took stock of their country's assets and searched for some way out of the trap. The country held a fair record as an economically sound and self-supporting member of the European community; its foreign relations with states of East and West (including Germany and Russia), and as a member of the League of Nations, were exemplary. The long-standing policy was of non-involvement and neutrality, but was it likely that any of these could save her? In this tragic situation, help from outside Powers could hardly be expected. Nor from neighboring Latvia or Estonia, themselves in an equally vulnerable spot. Besides, agreements for mutual assistance — a Baltic Entente belatedly initiated by the three Baltic countries — remained - (regrettably) incom- pleted.

A rare idealist could hope that an international organization might step in like a "deus ex machina" for protection of the weak against the strong. Yet even the most ardent believers in the League of Nations had to dismiss that idea as an idle dream. The League had little power in dealing with aggression. True, Italy had been expelled from League membership (for invading Ethiopia), and so had the Soviet Union (for its assault

on Finland). Some economic sanctions had been (rather half-heartedly) applied, but their effects were negligible, to say the least. Expectation of help from the Allied Powers of the West seemed a little more realistic.

Foremost in Lithuanian hopes were the United States and Great Britain, remembered as leaders among those who had encouraged their national self-determination after World War I. Informed Britons and Americans had sympathy and admiration for the twenty-year (1918-1940) efforts of Lithuanians in rebuilding their war-ravaged country. As it turned out, none of the Western allied Powers found it expedient to get involved. The prophetic words of a Britain politician, speaking of the Baltic countries in the 1920's, come to mind: "We found ourselves with grateful little friends who will always look for a moral support to us, though not, I trust, for military protection in

grave emergency."

As events drew to a climax in the fateful summer of 1940, Lithuanian diplomatic representatives could do little but watch and wait. Soviet military forces overran their country at a time when Allied attention was focussed on developments elsewhere on the continent (the German march on Paris).

Arrests, deportations, executions began, members of the Government headed the lists. Anyone who attempted to escape found the borders closed, under guard of Russian soldiers with instructions to shoot on sight. The nation left without a Government now had no functioning Foreign Office to issue instructions to its diplomats.

Command was assumed by the Chief of the Diplomatic Corps. Following lead of Minister Stasys Lozoraitis in Rome, chiefs of all Lithuanian missions abroad sent telegrams home, protesting the Soviet aggression. Not one of these officials paid heed to the blandishments of the new rulers. All re-

Lithuania's Charge d'Affaires in Washington, D.C., Hon. J. Kajeckas, and Mrs. Kajeckas invited their country folk dancers to the Legation, after a performance of the latter at Trap Amphitheatre.

● Lietuvos Atstovas J. Kajeckas Washingtonė su ponia Lietuvos Pa-siuntinybėje po lietuvių tautinių šokių pasirodymo Trap amfiteatre.

mained steadfastly at their posts. Naturally, in the Soviet Union and in the Axis countries (and in those under their influence) severance of relations with Independent Lithuania was a foregone conclusion. Lithuanian diplomats stationed there, protesting to the last, gave up their Legations, only under duress. For their gallant fight against insurmountable odds, the Minister to Berlin (Kazys Škirpa) and to Moscow (Ladas Natkevičius) were arrested and imprisoned. This too was the fate of Petras Klimas, Minister to (then German-occupied) France.

Many Lithuanian diplomats, active during these days, are now deceased. Their demise is a great loss in many respects, as they included some of the country's ablest personalities. In most cases, they were leading figures in diplomatic negotiations (from the Paris Peace Conference of 1919 and on); in economic planning, in military organization and in other phases of the rise of Lithuania after 1918. Nearly every one of them has left written works of scholarly and historical value (in many languages besides the Lithuanian). These include: personal memoirs, legal treatises, economic analyses and other reference works. We would like to pay tribute to some of these eminent personalities:

We have space to recall only a few of these distinguished diplomats who died while serving at their posts:

Dr. Jurgis Šaulys (1879-1948), Minister to Switzerland. A signatory of Lithuania's Declaration of Independence, 1918. Historian and bibliographer who left a collection of rare documents, now amassed

as a valuable library.

Bronius K. Balutis, (1897-1967), Minister to Great Britain. Writer, man of letters, incidentally a cartographer who issued one of the first maps of modern Lithuania.

Colonel Povilas Žadeikis, (1887-1967), Minister to the United States of America. Active in Lithuania's Wars of Independence, organizer of its military forces as Minister of Defense in 1919.

Petras Klimas (1891-1969), Minister to France. Renowned historian, authority on Lithuania's medieval period, a scholar noted for his research works in French and other languages.

With their decease, these and other diplomats left vacancies which could not always be filled. The Soviet Union neglected no opportunity to demand closure of their Legations and surrender of financial and other assets. Regrettably, there were a few countries—even some friends of the Baltic States — who submitted (in a few cases) to this barrage of illegal Soviet demands. For the sizeable group of Lithuanian diplomatic and consular officials who remain to serve at their posts today, the way has not always been easy.

Over the years, they have firmly resisted pressure of Soviet officials and their agents by direct or indirect action through those Governments to which they are accredited. Besides obvious considerations there exist certain specific holdings and assets that the aggressors would like to lay their hands on. An item of great interest to them is the gold bullion belonging to Independent Lithuania. Here, too, they continue

to encounter firm opposition, particularly from the United States (which acts as a kind of caretaker for some of these assets).

Not so many years ago, while World War II was raging, some Lithuanian Legations were rather like beleaguered fortresses on the alert against unwanted intruders (as this writer can testify from years of service with the Lithuanian Legation in Washington, D.C.). Largely unable to use force outside their own borders, Soviet agents could still take recourse to intimidation as a weapon. To day these tactics are changing somewhat — but who knows for how long? Soviet pressures are now less persistent, though of course the Lithuanian presence continues to be a thorn in their side.

Lithuanian representatives appear at diplomatic and state functions in many world capitals, living witnesses to the principle that Might Does Not Always Make Right. Invitations are not lacking as their firm position has gained them ever-increasing numbers of staunch friends (from important dignitaries to private individuals of countries both large and small). The Lithuanians participate in the diplomatic round (or cocktail circuit, where so much official business is customarily transacted) and hold their own receptions, insofar as today's limited budgets permit.

Many come because they admire the Lithuanians' tenacity and fighting spirit. Then, too (as Lithuanian humorists are fond of saying) the word has got around that this Le-

gation serves good solid food instead of the minuscule cocktail tidbits to be found at other tables. At last year's February 16th reception, many eminent persons (including U. S. State Department officials) were seen enjoying the delicious "dešros su kopūstais" (sausage and cabbage, a traditional national dish) prepared personally by Mrs. Ona Kajeckas, wife of the charge d'affaires.

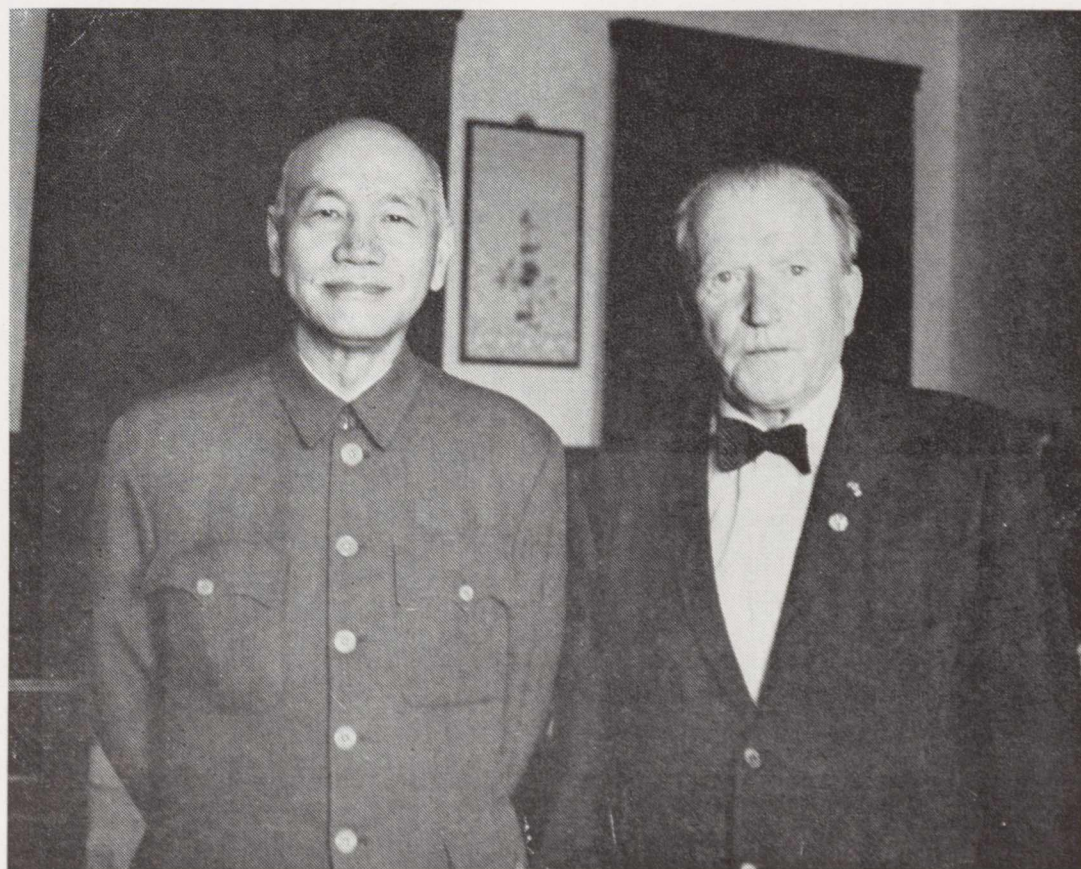
Certainly, not all of these Lithuanian officials' valuable time is spent in attending receptions and formal occasions of state. Their days and nights are crammed with paper work, with public relations duties, with distribution of information, with constant seeking of new friends for the Lithuanian cause. Some of the Lithuanian representatives are so busy and so devoted to their tasks that they feel unable to go away and take a real vacation. Much time is spent in reading reports, documents etc. and in pushing the pen. There is endless correspondence (with governmental officials, with organizations, with private persons). There are articles, pamphlets to be composed, sometimes books to be compiled (to ensure an informed public opinion).

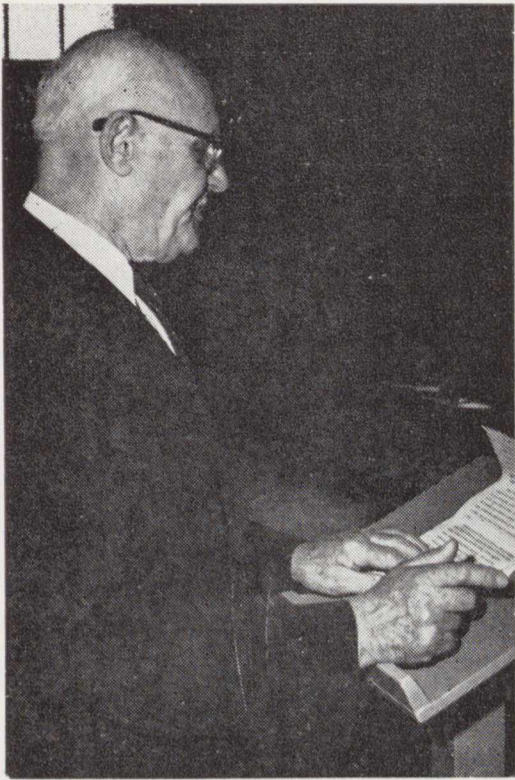
The diplomatic officials also receive a constant flow of guests: visiting dignitaries, scholars researching historical materials, clients seeking legal advice or in need of official documents (especially sought by citizens or former citizens with problems involving their persons and properties)

Lithuanians living abroad are numerous. Due to the Soviet and

The late Lithuanian Ambassador at large V. Sidzikauskas received in a special audience by Generalissimo Chang Kai-shek.

● V. Sidzikauskas su tautinės Kinijos vadovu Chang Kai-sheku.

Lithuania's Honorary Consul-General in Los Angeles, Dr. Julius J. Bielskis.

● Generalinis garbės konsulas J. J. Bielskis Los Angeles mieste.

the German invasions (taking into account all the casualties), it is sometimes estimated that Lithuania lost about 10% of its population owing to World War II. Naturally, many Lithuanians visit their legations. There are other visitors too, well-wishers of all nationalities or just ordinary tourists. For quite a while, the Washington Legation (resembling an antiquated castle tower, housing rare objects of art and literature) was on the list of Embassy Tours recommended to visitors to the nation's capital.

Besides, Lithuania's representatives are in demand as speakers and lecturers at various public gatherings, club meetings, and institutions, including colleges and universities. None of this, however, must interfere with the diplomats' prime purpose — to keep their country's memory green, and to keep Lithuania's case before the court of world opinion. It is necessary to observe (and if possible, to act on) international developments and events which might even remotely affect Lithuania's future. Such was, for example, the arrival in the United States (in late 1974) of Simas Kudirka (a would-be defector in 1970 from the Soviets), who suffered years of terrible reprisals. This event was hailed with joy by leading American and other newspapers.

There are glimmers of hope that one day, Lithuania's case may reach a wider audience. There are indications that the United Nations, now in existence some thirty years, may finally develop into a true international forum, where the grievances of even the smallest and the

most defenseless may be heard. This organization has more real force at its command than did its predecessor, the League of Nations. Among its members are many small nations of Africa and Asia, which have but recently themselves gained freedom from a foreign yoke. Thus, they are bound to have understanding for others in similar situations. At times, representatives of small peoples (lacking even the status of a recognized national entity) have been permitted to state their case. Within the last few months, a great impression — and a world-wide flurry of publicity — was created by the appearance at the United Nations of a leader of the Palestinian Arabs.

Centuries ago, an early Italian astronomer, unshaken in his convictions that the earth does, in fact, move around the sun, said (in 1633): "eppur si muove" (and yet it moves) to his inquisitors. Later, this same Galileo said that his cruel experiences perhaps had a purpose: they brought him the knowledge that he had many good friends. These words remain an in-

spiration to all who would stand for their belief.

At this moment, as Lithuania once more commemorates its February 16th — Anniversary of Independence we would like to express special admiration and esteem for her diplomatic representatives. No matter what the so-called **realists** of this world may say they are convinced that the occupation of their homeland is only temporary.

Our readers, whether Lithuanian or not, might wish to join in a hearty "**Ilgiausių metų!**" (Long Live!) to this distinguished group of emissaries and to their loyal assistants.

We are not alone in our admiration for those who continue to hope and to work for the Lithuanian cause. J. Kajeckas, Lithuanian Charge d'Affaires in Washington, D.C. has just made public the following letter from the Secretary of State of the United States, Henry A. Kissinger. We quote the letter, dated but a few days before we go to press:

THE SECRETARY OF STATE
WASHINGTON

February 7, 1975

Dear Mr. Charge d'Affaires:

I am pleased to extend to you and the Lithuanian people greetings and best wishes on behalf of the Government and people of the United States on the occasion of the fifty-seventh anniversary of the proclamation of Lithuanian independence.

Our Nation has long benefitted from the contributions of its many talented citizens of Lithuanian background. We are therefore especially aware of the continuing aspirations to freedom and self-determination of the Lithuanian people, and we continue to admire the courage which animates their efforts to preserve their cultural and national heritage.

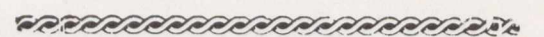
Best regards,
(Signed) HENRY A. KISSINGER

Mr. Joseph Kajeckas,
Charge d'Affaires of Lithuania

Literatūros plokštelė

Poezijos, satyros - humoro ir prozos kūriniai skaito keturi mūsų rašytojai: *Pulgis Andriušis, Bernardas Brazdžionis, Antanas Gustaitis ir Stasys Santvaras*

Plokštelė ilgo grojimo, H.F. Kaina \$5.00
Galima gauti
"Lietuvių Dienų" Leidykla

TAUPLYKITE DABAR

Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekviename skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

7¾% — 6 metų su \$1,000, minimum
7½% — 4 metų su \$1,000, minimum
6¾% — 30 mėn. su \$1,000, minimum
6½% — 1 metų su \$1,000, minimum
Savings insrd. to \$40,000 by FSLIC

Vėliavos duodamos nemokamai. Pradėjus naują taupymo sąskaitą, gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal savo pasirinkimą su stovu.

Kitos dovanos duodamos sąskaiton įdėjus atitinkamą sumą.

ST. ANTHONY
SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 ir 242-4395

LADIES AND GENTLEMEN

Remarkable Discovery

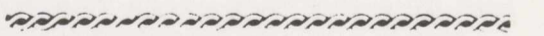
Hair formula JIB is Patented in Switzerland and Registered in U.S.A. and Canada, Europe, Germany, Austria. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, ending Hair, Root growth, Splitting ends, Strength and restoring NATURAL HAIR COLOR.

Using JIB you will never be bald or grey. 100% Guaranteed.

Listed in Druggist Red-Blue Book. JIB Medicine Liquid 8 oz. A 16 week supply \$6.00. Money Order, P. P., Send today —

J I B LABORATORIES

1437 So. 49th Avenue, Cicero, Ill.
60650

MARY HAMROCK

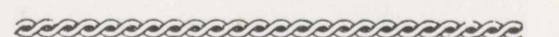
PIERCE — HAMROCK

MORTUARY

921 Venice Blvd.

Los Angeles, Calif.

Phone: Richmond 9-8091

LIETUVIŲ DIENOS, 1975, VASARIS

